

V PUKANCI HRNCE NEPUKALI

MEDZINÁRODNÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL
MYJAVA

XXXII. Západoslovenské folklórne slávnosti Myjava

V PUKANCI HRNCE NEPUKALI

Reedícia zborníčka k profilovému programu
obce Pukanec z roku 1991

Myjava 2022

MYJAVA '91

Pri príprave programovej štruktúry 62. ročníka Medzinárodného folklórneho festivalu MYJAVA sme sa rozhodli pokračovať vo vydávaní online reedícií zborníkov, ktoré vychádzali v 80. a 90. rokoch minulého storočia. Zborníček *V Pukanci hrnce nepukali* vyšiel v roku 1991 ako doplnkový materiál k profilovému programu obce Pukanec.

Opäť sme zachovali jazyk, obsah aj formu pôvodnej verzie. Výraznejšou úpravou pod dohľadom autora prvého vydania, Petra Klinka, prešla len korekcia notových zápisov piesní, ktoré sa nachádzajú na konci zborníčka. Texty piesní sú redigované len čiastočne. Rovnako sme sa rozhodli ponechať v pôvodnej podobe aj nákresy tradičnej architektúry (nachádzajú sa na posledných stranách). Prajeme vám príjemné čítanie.

Katarína Mičicová

Ďakujem Centru tradičnej kultúry v Myjave, že sa rozhodlo vydať reedíciu tohto zborníčka.

Peter Klinko

Z HISTÓRIE OBCE

Pukanec, voľakedy slobodné kráľovské a banské mesto, leží na úbočí juhozápadných výbežkov Štiavnických vrchov. Na jar a v lete je obklopený zeleňou viníc, sádov a lúk, v jeseni odetých do hýrivých farieb a v zime ponorených do bieleho ticha odpočívajúcej prírody. Červené strechy jeho domov svietia do celého priestoru Bátovskej kotliny a okolitých hôr, ktorým dominuje Sitno.

Po cestách hlbokých lesných dolín v minulých storočiach kráčali denne baníci k otvorom banských diel, hrkotali po nich furmanské vozy ťažko naložené rudou. Potoky roztáčali vodné kolesá rudných mlynov.

Zašlé časy tejto slávy i dnes hlásajú nemí svedkovia – pozostatky mestského opevnenia, ktorého citadelou bol rímsko-katolícky kostol sv. Mikuláša. Tento skvost gotiky má dodnes zachované pôvodné krídlové oltáre. Postavený bol v rokoch 1506 – 1510 ako dvojloďový objekt s dvoma vežami. Východná, dnes už neexistujúca veža, bývala strážnou vežou v časoch tureckých výbojov. Vo vnútri mestského opevnenia boli len dve ulice s námestím, obývané patricijmi. Robotný ľud býval v predmestiach a baníci aj priamo pri banských dielach.

Prvá písomná zmienka o Pukanci je v zakladačnej listine benediktínskeho kláštora v Sv. Beňadiku z roku 1075, kde sa spomína pod menom „villa Baka“. O oveľa staršom osídlení však svedčia mnohé hmotné pamiatky z blízkeho okolia a zvyšky povrchového dolovania v pukanských lesoch. Sú to lievikové závrtý do zeme, ľudovo zvané „pingy“. Dôkazy o dávnom slovanskom osídlení sú v pukanských chotárnych názvoch Hojaďundä, Volosán, Babá dolina, Líbán a iné.

V 14. storočí Pukanec kolonizovali Nemci, ktorí už v 16. storočí asimilovali s pôvodným slovenským obyvateľstvom a čiastočne sa vystaňovali pred tureckou hrozbou. Pukanec sa takto stáva prvým banským mestom, ktoré sa poslovenčuje. Tunajší slovenský dialekt, bohato popretkávaný bibličtinou, je povýšený na úradnú reč. Z udalostí tých čias je zaujímavé spomenúť, že Pukanča-

tak v roku 1337, keď ťažiar Mikuláš a Ladislav našli bohatú rudnú žilu na území terajšej Novej Bane a usadili sa tu.

Za tureckých nájazdov Pukanec veľa trpel, no hrdinskí obrancovia mesta sa nikdy nepoddali. Hoci Turek mesto viackrát vyplienil, za kamenné hradby sa nedostal. Obeťou sa mu stali predmestia, chránené drevenou palisádou. Najviac trpelo banské podnikanie. Turecké nebezpečenstvo a z väčšej čiastky vyčerpané rudné bohatstvo urýchlili jeho úpadok. Ani technický pokrok, v ktorého zavádzaní do praxe sa blízka Banská Štiavnica a Nová Baňa stali priekopníkmi v európskom meradle, nevedel vzkriesiť jeho bývalú slávu.

Nastúpila nová éra, éra cechov. Tieto sa začali v banských mestách utvárať po roku 1424. Prudký rozvoj remesiel v 17. storočí našiel už Pukanec poslovenčený. Svedčia o tom početné cechové artikuly i zápisnice. Kým v roku 1725 bolo tu len 89 remeselníkov, v roku 1785 ich už bolo 265 a v roku 1847 stúpol ich počet na 347. Najpočetnejší boli čižmári (89), garbiari (74), hrnčiari (45), kolári (28), grznári – kožušníci (16). Spolu vytvárali 11 cechov združujúcich 25 remesiel. Trvali až do roku 1872, keď boli cechy v celom Uhorsku úradne zrušené.

V Pukanci sa pretvorili na spolky, ktoré sa dobrovoľne ďalej spravovali podľa starých cechových zvyklostí. Najatraktívnejším remeslom, zaujímavým aj z etnografického hľadiska a na vysokej umeleckej úrovni, bolo pukanecké hrnčiarstvo. Mnoho cennej keramiky, najmä cechových nádob, je v Slovenskom banskom múzeu v Banskej Štiavnici, v múzeu v Budapešti a v Martine. Archívne je doložený hrnčiarsky cech v Pukanci od roku 1663. Na čele cechu stál cechmajster, ktorý opatroval „pochtivú cechovú ládu“ (pokladnicu) a v nej pečať, artikuly a iné cechové písomnosti. Každý majster mal jedného – dvoch učňov. Ti po vyučení, ktoré trvalo tri – štyri roky, museli absolvovať vandrovku v trvaní troch rokov. Po návrate mohli požiadať o vydanie majstrovského listu, na základe vandrovnej skúšky, ktorú štvrtý bod cechových artikúl takto nariaďuje:

„Kdyby sa ale nějakový poctivý tovariš po vyplnění tri ročnéj vandrovky u některého mistra pukanského v robote vynachádzal a mistrem býti žádal, ten a takový má se u představeného cechmistra

ohlasiti a hned za schozu jeden fl. položiti. Po složení svoje povinnosti ma se mu poctivá láda otevřiti, kdežto on svoju žádost úctivo prednesti může, na to ma svůj rodni a vyučenski list predložiti. Potom ma jemu ten zhromaždený cech tri majster-štuky uložiti, jeden totižto: hrnec na pätnášt' colu vysoký i ze šturcom, jeden krčah dvadsať colu vysoký, jedny ordinarske kachle na štyri rady vysoké.“

Skúška trvala dva dni, počas ktorých musel tovariš skúšobnú komisiu hostiť a potužovať. Na základe tejto skúšky a ústneho referátu komisie (azda i podľa množstva a kvality dodaného proviantu) udelilo cechové zhromaždenie za prítomnosti všetkých členov majstrovskú hodnosť pri otvorenej cechovej láde. Otvorená bola preto, že do nej vložil novovymenovaný majster 10 zlatých.

Patrónom hrnčiarskeho cechu bol sv. Florián. Na floriánsku pobožnosť museli chodiť všetci majstri, tovariši a učni bez rozdielu vierovyznania do rím. kat. kostola. Po nej bývala hrnčiarska zábava, pri ktorej majstri v dobrej nálade neraz odspievali pieseň:

*A ti svati Floriánku, požehnaj nám len na chvíľku,
abi zme sa napili, Pána Boha chválili každú chvíľku.*

V posledné tri fašiangové dni mali tovariši zábavu zvanú „lakozáš“ (hodovanie). Pozvali na ňu i majstrov. Cechmajster zaujal prvé miesto za stolom. Pred nim bývala misa s korunkou, čiže venčekom z kvetín a slúžila na vyberanie vstupného. Podobne to robili i tovariši iných remesiel, tí však s takto ozdobenou misou chodili po meste za spevu a muziky. Koho stretli, musel dať do misy peniaz, za čo ho pohostili pohárom vína. Na tieto fašiangové lakozáše chodili i majstrove s košíkom plným pampúchov. Dievky sa na zábavu „vyvádzali“ – mládenec musel dievku odprevadiť z domu rodičov na zábavu i späť. Dievka sama na zábave nemala čo hľadať. Ak by sa bola odvážila prísť, dali ju vymaršovať – muzika jej zahrála marš a musela odísť. Podobne ak niektorého z tovarišov bezdôvodne ohrdila pri pýtaní do tanca.

Najviac sa vyrábala úžitková keramika. Popri nej najvýraznejšiu časť tvorí výroba krčahov, zhotovených a primerane vyzdobených k rozličným príležitostiam, ako boli cechové, svadobné, kmoťovské a snubné džbány. Ozdobované boli figurálnou výzdobou, viažucou sak remeslu objednávateľa a textom. Okrem remeselníckych motívov sa vyskytujú i poľnohospodárske (vinohrady) a rastlinné motívy. Nechýbajú ani pijanské motívy, umocnené textom.

*Ó krčiažtok môj, môj poklad jediní,
nie si striebro, zlato len kus biednej hliňi.
V tebe to vínečko kdiž je natočené,
rozveseli myseľ, ukojí trápenie.*

Oberačka, 1. polovica 20. stor.

Zaujímavý bol predaj riadu. Predávali ho furmani – priekupníci, ktorí kúpili naraz celú pec (asi 800 nádob). Obyčajne v pondelok sa vybrali „do dola“ na Dolnú zem a vrátili sa až keď tovar predali. Často ho vymieňali za zbožie. Cena jednej pece bola okolo 200 zlatých. Horšie to bolo, ak sa na ceste voz prevrátil – predali naraz všetko. Že sa to stávalo, svedčí i miestny názov „Mádajihó rink“ (rýnok, trh).

Hrnčiari v Pukanci pracujú podnes. Nie síce v takom množstve ako kedysi, ale ich výrobky sú o to vyhládavanejšie u nás i v zahraničí. Väčšina remesiel je na tom horšie, niektoré zanikli, iné našli miesto v štátnom podniku UNA, kde majstri pracujú v nových výrobných podmienkach takisto zručne, ako voľakedy.

V štatistickom hlásení Kráľovskej miestodržiteľskej rade z roku 1847 sa o Pukanci konštatuje: *„Remeselníci nemajú také zárobky, aby z toho mohli vyžiť, sú však rovnako šikovní vinohradníci a roľníci ako aj majstri. Sú usilovnými pestovateľmi ovocných stromov. Ženy sú vskutku veľké záhradníčky. Pestujú zeleninu a kvety, ktorými zásobujú nielen domáce, ale z veľkej časti aj susedné stolice. Hlavne Štiavnicu, Novú Baňu a Levice zásobujú v dostatočnom množstve štiplavým cesnakom, cibuľou. Pochodia s tým celý svet.“*

Úradník podávajúci správu písal pravdu, lebo Pukančanov i dnes poznajú, okrem remeselníckych výrobkov, po dobrom a ľahkom víne a po chýrečnej cibuli. Veď nás aj prezývajú „cibuliari“. Dnes sa vinohradníctvom a ovocinárstvom vo veľkom zaoberá Ovocinársky štátny majetok. Obyvatelia po práci aktívne oddychujú vo svojich viniciach a záhradkách a ženičky dorobené prebytky ponúkajú na trhoch v okolí. Konštatovanie: *„...ľudia tu nepijú všakové pálenky, ale lahodnej chuti dobré vínečko“* platí aj dnes (Nár. noviny Ivan Liub 1873).

ODEV

Ludový odev v Pukanci je mestského charakteru, bez zvláštneho svojrázu, ak pravda, nerátame za zvláštnu výšivku na tyle (*řilangoví beřít*) či čepiec. Býval najozdobnejšou časťou ženského odevu. Bol zhotovený z tylu či inej vzácnej látky, ktorá sa skladala na drôtenú kostru. Vpredu na vrchhlave bol čepiec zvýšený kyticťou kvetov, zhotovených zo zamatu alebo z nazberkaných čipiek. Neskôr sa na tento účel používali aj továrenské výrobky.

Mešťianky nosili *polové* sukne vpredu ozdobené šnúrami a gombíkmi. Na hornú časť tela si obliekali blúzy – *vizitke* bohato zdobené tylovou výšivkou. Vo vyšívaní na tyl mali pukanské ženy veľkú zručnosť. Touto technikou vyšívali krásne *čilejkárske* čepce. Tieto potom predávali v susednej Tekovskej stolici a tak získavali groše pre domácnosť. Moja stará matka narodená v roku 1888 spomínala, že cez deň pracovali v záhradách a vo viniciach a výšivky stihli robiť len v noci pri sviečkach. „*A poton rano, ta sa Zuzka, do Novejsi a peniažke boli.*“ Niektoré ženy mali zriadené malé dielničky, kde zhotovovali nádherné voskové venčeka a party pre tekovské nevesty, alebo pierka pre družbov. Tovar potom predávala určitá žena, ktorú už v dedine dobre poznali. (M. Moravíková z Pukanca predávala takto v Kozárovciach.)

Ženy z poľnohospodársko-remeselníckych rodín sa obliekali jednoduchšie. V lete nosili bohato nazberané oplecká z plátna bez výšivky. Bývali ukončené továrenskou čipkou. Na oplecko sa obliekal *pruslak*. Sukne sa nosili dlhé, široké, v páse nazberané. V zime vlnené *moldonky*, v lete *rubáče* z farbiarčiny. Vpredu sa uväzovala zástera bohato zdobená zámikmi. Vydaté ženy nosili na hlavách biele plátene čepce *betky* (*kapišóny*). Pod bradou sa uväzovali na mašľu. Vpredu boli ozdobené ručnou výšivkou. Na ne sa nosili veľké ručníky. Robotné a staršie ženy nosievali voľné blúzky zvané *šlifre*. Ženy si vlasy nestrihali. Splietali si ich do vrkočov a skrúcali do *puntov*.

Muži nosievali voľné košele z domáceho plátna a dlhé, široké *geři*, v lete slúžili zároveň aj za vrchné oblečenie. Na košeľu sa obliekal tmavý *pruslak*. Nohavice sa nosili úzke, súkenné. Remeselníci nosili

zástery z rôzneho materiálu, podľa povahy remesla. Na hlavách nosili stredne široké klobúky, v zime baranice. Na nohách čižmy, cez zimu kapce – *váľanice*. Na cesty do jarmokov sa zaopatrovali vlnenými gubami alebo bundami. Každý muž mal remennú *kobelu*, v ktorej si nosil požíveň do poľa.

*Dievka v kroji,
2. polovica 19. stor.*

*Matka s dcérou,
2. polovica 19. stor.*

ARCHITEKTÚRA

Ľudovú architektúru obce môžeme rozdeliť na dve časti. V hornatej časti je viditeľný prirodzený vplyv stredoslovenskej baníckej oblasti, v dolnej časti sa uplatňujú prvky murovaných dolnozemských domov Tekova a Hontu.

Ľudový dom remeselnícko-poľnohospodárskeho typu je situovaný zásadne kolmo na os ulice. Založený je bez hlbšieho základu, na teréne, na ktorý sa murovala rozšírená kamenná podmurovka do výšky cca 30 centimetrov, vytvárajúca soklík (*cokel*). Obvodové murivo i priečky sú budované zo surovej tehly (válkov) na hlinenú maltu. Povrch vytvára hlinená omietka obielená vápnom. Soklík býval sivej a modrej farby. Konštrukcia striech je hambáľková, z tvrdého dreva. Ako krytina sa používal šindeľ, slama, neskôr škridla, výnimočne plech. Čelo tvoril doskový štít s valbou a podlomenicou (*malí a veľkí šopík*), neskôr murované štíty (*fajermúri*). Doskový štít býval ozdobený vyrezávanými krížmi a kalichmi podľa náboženského vyznania majiteľa. V niekoľkých prípadoch priečelia zdobili ľudové rezby madon, piet a krížov v medziokenných kaplnkách. Vedľa domu bola podstienka prestrešená prečnievajúcou strechou. Odtiaľ vedú plné dubové dvere, ošalované do pekných vzorov s kovaním, do vstupnej časti domu, do pitvora.

Pitvor býval bez okna. Pozostával z dvoch častí, predsieň a čiernej kuchyne, spojených klenutým otvorom bez dverí. Zo vstupnej časti sa vchádzalo do prednej a zadnej izby (*chiži*). V čiernej kuchyni bývala pec na pečenie chleba (*pekáca pec*), na jej povrchu ohnisko (*hiart*), kde sa na otvorenom ohni varilo na trojnožke (*trinfuse*). Dym voľne unikal do komína, kde sa odievalo mäso.

Predná izba mala spravidla tri jednoduché okná (56 x 65 cm) – jedno do dvora, dve do ulice. Bývali opatrené kovovými okenicami. Za dverami v kúte stávala truhla na bielizeň. Medzi oknami, v kúte, alebo naprostriedku stál stôl s tvrdého dreva s podnožinou. Za ním lavica s operadlom, nad ňou bývala vyrezávaná alebo maľovaná polica s džbáňkami. Pri stene bez okien, po dĺžke, stáli dve posteľe, pri nich dubové stoličky. Ponad posteľe bola na dve hrady pripevnená žrd, ve-

šalo sa na ňu šatstvo. V kúte pri dverách stála kachľová pec s prípecom (*pekielcom*), na ktorom spávali deti. Okolo pece bola lavica, kde sa tiež zvyklo spávať. Do pece sa kúrilo s čiernej kuchyne. Podlaha bola s ubíjanej hliny. Čistievala sa kalením – omazaním rozriedeným kravským trusom a hlinou. Povalu tvorili hrady, ktoré pri väčších rozponoch v strede podopierala hlavná hrada – mešternica. Na nej sa držali vzácnejšie veci – knihy, písma, bylinky a niekde aj chlieb, aby naň nedoťahli deti. Záklop býval zo štiepanej metrovice (*štiepou*). Na uskladnenie pohárikov, pálenky a podobne, slúžil slepý oblok.

Na náprotivnej strane pitvora viedli dvere do zadnej izby. Bola to vlastne dielňa a obytná miestnosť. Zariadenie ovplyvňovalo remeslo majiteľa. Vykurovala sa murovaným sporákom. Nad sporákom bol múrik na sušenie ovocia, hríbov a bylín. Pod sporákom zas priestor na obschýňanie dreva (*kuťička*, *kuťka*).

Za obytnými miestnosťami bola komora na potraviny, na konci stavania maštal', chlievy a kuríny. Pod prednou izbou bývala miestnosť na uskladnenie zeleniny (*zeleniho*).

Niektoré remeslá si vyžadovali zvláštnu dielňu. Debnári cez leto pracovali pod cieňou, v zime si chystali drevo v hore. Kováči mali dielne – *šmikne* s otvoreným ohniskom. Domy garbiarov sa sústreďovali k potokom a jarkom. Na dvore mávali hať na namáčanie kože. Výrobne boli v zadnej časti domu, ktoré pri teréne zvažujúcom sa k potoku mali dve podlažia. Nad nimi bývali sušiarne, prístupné drevenými pavlačami. Niekde kožiarne, ako ich volali obyvatelia, stávali oddelene od domu.

V minulosti početnú skupinu stavieb okolo obce tvorili senníky - *štádlí*. Boli jedno a trojpriestorové, s veľkými vrátami na pozdĺžnych stenách. V prostriedku bol mlat, na jednej strane senník, na druhej murovaná komora na ovocie. Komory na ovocie, zapustené do zeme, sa budovali aj priamo v ovocných sadoch.

Osobitnú skupinu hospodárskych stavieb tvoria vinohradnícke budovy - *loche*. Sú to pôvodné stredoveké pivnice tesané v prekremenom propylitizovanom andezite – *gribine* na uskladnenie vína. Neskôr sa rozrástli o výrobnú časť.

VÝROČNÉ ZVYKY

Rázovité staré zvyky sa v Pukanci už temer nezachovali. Niektoré sa udržiavali ešte za I. Čsl. republiky či Slovenského štátu, no nové spoločenské pomery ich úplne vytisli.

Najviac zvykov sa zachovalo v zimnom období, kedy bolo na ne dosť času. Vtedy sa schádzavali dievky na priadky. Po zvonení o šiestej prichádzali do dohodnutého domu s polienkom dreva pod pazuchou. Zvečera usilovne priadli a pritom si spievali. Neskôr, okolo ôsmej, sa začali dnu trúsiť mládenci. Bolo po robote! Veď neraz priviedli so sebou harmonikára a ak nebol práve advent, veselo si zatancovali. Narobilo sa mnoho šibalstiev.

V zimnom čase bývali aj páračky. Na tie sa schádzavali ženy z rodiny a susedky. Páravalo sa v zadnej izbe, kde sa položili stoly. Na stoly sa nasýpalo perie a do neho sa hore dnom postavili hrnce, ktoré slúžili na polozenie lúčok a sviečok. Párať sa muselo bez spevu. Sa chichotu, jemne, lebo perie by sa bolo rozlietalo. Pri páračkách sa všeličo pospomínalo. Ženičky si vzali na pretras tú, ktorá tam práve nebola a klebetili o nej. Staršie ženy zvykli rozprávať rozprávky alebo spomínať. Často sa rozprávali strašidelné príbehy. Aby sa potom dievky nebáli ísť domov, prišli na páračky aj mládenci. No vtedy sa už muselo prestať párať, alebo na perie dávať veľký pozor, lebo mládenci v nestráženu chvíľu vypustili z rukáva vrabca a perie lietalo po celej izbe. Pri páračkách sa na *prieslinku* podával čaj s vínom, pampúchy, alebo *chrapne*. Varili sa sušené slivky a malé hrušky *okruhličky*. Na večer sa podávala varená kukurica s makom. Ak neboli práve zakázané zábavy, chlapci rýchlo urobili poriadok v izbe a mohlo sa tancovať či hrať hry.

V čase zabíjačiek sa zvyklo chodiť s *cigánkou*. Večer v dome, kde zabíjali, podávali večeru. Po večeri sa debatovalo a popíjalo. Vtedy dvaja – traja susedia, alebo tí čo chceli dostať výslužku, sa preobliekli za maškary. Do rúk si vzali nádoby a drevené varešky. Jeden mal napísaný list – *pas*. Po príchode do domu bolo treba urobiť opatrenia tak, aby bola zaistená úniková cesta – pobyberať kľúče zo dverí. Ak sa nechceli prezradiť, nesmeli povedať ani jedno slovo. Gaz-

dovi podali *pas* a ten ho nahlas čítal. Bolo v ňom napísaných mnoho humorných vecí a aj to, že sú chudobní a pýtajú si poživeň. Domáci sa ich snažili vyzliecť a spoznať; aby sa im to nepodarilo, maškary každého, kto sa ich chcel dotknúť, vareškou buchli po ruke. Do prinesených hrncov dostali výslužku – ovarovú kašu (*obarke*), jaternicu (*húrku*) alebo klobásu (*klbásu*). Ak už hodovníci boli v dobrej nálade alebo *cigánkam* nechceli dať výslužku, skončili sa takéto maškarády niekedy aj bitkou. Vtedy najlepšou záchranou boli dobré nohy. Zvyk je živý i v dnešnej dobe. Na Ondreja, 30. novembra, lejárvali mladí zalúbenci cez kľúč do vody olovo. Podľa uliatych tvarov sa potom usudzovalo – veštilo povolanie, stav nastávajúceho. Potom na mrku vydajachtivé dievky chodievali triasť ploty na krížne cesty. Plot nesmel byť šrankový, musela to byť pletená lesa. Pri trasení sa hovorilo:

*Plote, plote trasien ťa
svaťí Ondrej prosín ťa
ráčže ťi mne ukiazaťi
ďe ja buđen prebívati.*

Potom už bolo treba len dobre počúvať, odkiaľ sa ozve pes. Z tej strany mal prísť pytač. Na Luciu gazdovia úzkostlivo očakávali, kto sa prvý objaví vo dvore. Príchod ženy – *Luce*, predpovedal nešťastie. Mohla porobiť kravám, preto už večer pred Luciou sa robili cesnakom na dverách kríže. Meno Lucia je v Pukanci nadávkou (*taká Luca sprostá*). Chlapci dobre poznali starý zvyk a tak sa usilovali prísť do domov, aspoň lepších gazdov, ako prví s oceľou. Štrngali kúskami kovu a rečnili:

*Cen-celľ, cen-celľ, doniesou son ván ocelľ,
abi sa ván hrnce, miske ňebilľ,
sekere nelámali a reťaze netrhali.
Kelko máte kolou, ťelko abi ste mali v maštali volou,
kelko máte ližičiek, ťelko abi ste mali jalovičiek,
kelko máte tanierou, ťelko vašej diouki frajerou.“*

Alebo:

*Doniesou son ván oceli, rát son, že nie ste f posteli.
Vinšujen ván dobro žitia, veľa jedeňia a piťia,
na poli veľa obilia, na viniciach veľa vina,
na lúkách veľa trávi, do kŕmňika tučnie bravi,
to ván ja vinšujen, zo srdca prajen,
doňiesou son ván mesto oceli kameň.*

Na Luciu sa začínali aj predvianočné čary. Dievčatá si v tento deň odstrihli 13 papierikov alebo si vystrihli trinásťramennú hviezdu. Na 11 papierikov alebo 11 lúčov hviezdy napísali rôzne mená mládenčov, na dvanásť stará dievka, na trinásť smrť. Každý večer sa potom jeden papierik (lúč) potme, bez pozrenia, hodil do pece, predposledný na Štedrý večer. Posledný lístok veštil osud dievčaťa.

Od Luce do Vianoc zvykli dievčatá nosiť pod pazuchou jablko. Každý deň odhryzli z neho kúsok. Ostatok sa dojedal vo Svätvečer na krížnych cestách. Skadiaľ sa ozval pes, stadiaľ bolo treba čakať muža. Iné zas od Luce do Vianoc prepichovali papierik. Keď sa cezeň vo Svätvečer pozreli, uvideli všetky strigy.

Mládenci robili v tom čase stolček, každý deň niečo na ňom urobili. Zbíjať sa smel len drevenými klinecami. Vo Svätvečer sa s ním išlo do kostola. Kto však chcel skúsiť jeho moc, musel prísť posledný. Keď si sadol na stolček, videl všetky strigy. Musel sa pobrať z kostola skôr ako kňaz povedal amen, lebo strigy by mu neboli odpustili, že ich odhalil. Bob by ho naháňali a roztrhali. Bolo vraj dobre vziať so sebou mak s cestou z kostola ho rozsýpať. Keď sa strigy rozbehli za mládencom, museli mak pozbierať a tak ho nedohonili. Aj trojkráľová krieda bola takému zvedavcovi na osoh. Ak ňou porobil kríže po ceste, strigy ich museli obchádzať a tak sa zdržali v ceste. Iní zase zatĺkali do klátika klinec, na ktorý museli každý deň udrieť. Kto vydržal, neobanoval – na Štedrý večer videl všetky strigy.

Dievčatá zvykli v deň pred Štedrým večerom variť aj halušky. Do každej zabalili papierik s menom chlapca. Pohádzali ich do vracej vody a netrpezlivo čakali, kedy sa vynorí prvá haluška. Meno v nej

bolo menom jej budúceho.

Na Štedrý deň chodievali deti a Cigánčence spievať *po zárobku* niekedy už hneď popoludní. Dostali po päťaku – po šesťaku, pár jabĺčok, orechov alebo sušienok.

Na zvonenie večer o šiestej hodine sa dievčence rozbehli do drevárne pre náruč pohánok, ktoré v kuchyni spočítali. Párny počet znamenal do roka istý vydaj, nepárny, čakať ešte rok. Po zvonení si sadli k večeri. Na štedrovečernom stole nechýbala kapustnica, opekance s makom, ovocie – proste so všetkého trošku. Pod obrus gazdiné vložila aj peniaze, aby nič z toho, čo bolo na stole, po celý rok v dome nechýbalo. Po večeri sa začali robiť čary. Jadro orecha malo povedať, či člen rodiny, ktorý ho s košíka vytiahol, bude v budúcom roku zdravý či chorý. Aj krížom prekrojené jablko veštilo zdravie a dlhý život ak mal jaderník podobu hviezdy. Ak bol zoschnutý, podobný krížu, veštil smrť.

Vydajchtivé dievčatá si po večeri sadli na stolček, chrptom k dverám. Potom si ponad hlavu prehodili papuču. Ak padla pyskom k dverám, znamenalo to vydaj, odchod s domu. Ak päťou, nuž len čakať. V katolíckych rodinách sa v tento deň zachovával prísny pôst až do polnočnej omše. Na polnočnú omšu – utiereň zvykli chodiť i obyvatelia evanjelického vyznania. Tesne pred začiatkom omše tam prišli betlehemci. Pri schádzaní po schodoch kostola búchali *bungovami* a zabúdali do dievok. Postavili sa k betlehemu, kde po polnočnej zaspievali pieseň: *Pospolu sa poberajme* (pozri prílohu). Po večeri až do polnočnej sa zvyklo tiež chodiť spievať popod okná, zväčša po rodine, či známych.

Na prvý sviatok vianočný (Božie narodenie) už chodili s betlehemom po domoch. Obyvatelia susedných obcí nemali vo zvyku koledovať, nuž pukanských betlehemcov vítali s otvorenou náručou, najmä rodiny s deťmi. Zárobok z koledovania tvoril v zimnom rozpočte niektorých rodín dôležitú položku. Na Božie narodenie sa zvyklo chodiť vinšovať.

Vinš chlapca:

*A ja malí žiačik
spívan ani táčik.
táčike spivajú,
Krista Pána vítajú,
a ja si ho vítan,
peniaštok si pítan,
ak mi máte jak mi dajte
dlho ma tu nemeškajte,
ja mán nohe ako kláti,
nemóžen tu dlho státi
a brušisko ako vahan,
ak ma nahneváte,
tak ván ho tu nahán.*

Dievčatá vinšovali podobne:

*A ja malá pana
vítan Krista Pána,
vítan ho ja vítan,
volačo si pítan,
ak mi máte...*

Vinšovať chodili aj starší, ale tiež len po rodine, lebo tento deň sa nesmeli chodiť po klebetách a návštevách.

*Vinšujen ván tieto slávne sviatke Krista Pána narodenia, abi ván dau
Pán Boch šťastia, zdravia, hojnuo boskuo požehnanania a po smrti abi
sťe sa do slávy ňebeckej dostali a túto anďelskú pieseň prespevuvali.
Sláva Bohu na visost'iach a na zemi pokoj ľudom dobrej vuoli. Amen.*

Alebo:

*Vinšujen ván tento Nový rok
abi ván odpadov z peci bok
a z peci do dverí
strela vašej materi
a z kozuba rúra
abi vaša gazdiná ostala do roka hrubá.*

Okrem hry s Betlehemom robila sa aj obchôdzka s dreveným hadom. Pri vstupe do domu sa koledník pozdravil a opýtal: „*Dovolíte z hadon?*“, keď domáci pristali zaspieval pieseň *Išov milí Pán Boch*. Počas spevu plašil hadom deti a dievky. S touto hrou obchádzali vari najchudobnejší obyvatelia i v pomládeneckom veku.

Pred Troma kráľmi i po nich chodili po domoch chlapci s hviezdou. Králi, Gašpar, Melicher a Baltazár, mali oblečené biele košele prepásané opaskom, na hlavách papierové koruny, v rukách palice. Na jednej z nich bola hviezda, ktorú počas koledovania otáčali.

Na Hromnice si gazdiné zabezpečili ochranu proti bleskom v podobe posvätených sviec. Tieto sa používali aj na svietenie pri mŕtvom. Na deň sv. Blažeja sa prichádzalo do kostola, kde sa dávalo požehnanie skríženými hromničkami, aby nebolelo hrdlo a zuby.

Spestrením zimných dní bývala hra o Dorote, ktorú chodili do Pukanca hrať Novobančani až do konca 2. svetovej vojny.

V období medzi Vianocami a Popolcovou stredou sa konávali výročné cechové schôdze. Chýrne bývali aj fašiangové tovarišské zábavy *lakožáše*, konané v spolkových domoch, alebo v hostinci *na Trnáci*. Fašiangové zábavy sa poriadali aj po súkromných domoch, v prednej izbe. Poriadateľ zabezpečil lacného muzikanta (harmonikár J. Meliška), vareného vína a mohlo sa tancovať.

V posledný fašiangový deň chodili mládenci po domoch s *hajnálon*. Mali so sebou poriadne veľký ražeň, na ktorý im v každom dome nastokli slaninu, alebo dali vajíčko či peniaze. Sprievod spieval pieseň:

*Fašange, Turice, Velká noc príde,
gdo nemá kožucha zima mu bude
ja ňeman, ja ňeman, ľen sa tak trasien,
dajfe mi slaňinki, nak sa napasien.
Tuto nán ňedali, tuto nán dajú,
tu koňa zabili, tu rebrá majú.*

Alebo hovorili:

*A tan hore na komíne
máte mačku na slaňiňe
chojte si hu odohnať
a mňe kúšťok odrezať;
ak sa máte porezať,
pojđen si sán odrezať!*

Narobili po obci veľa kriku. Preto sa dodnes v Pukanci hovorí *chodí ako s hajnálon*. V dome, kde sa konali fašiangy, sa potom navarilo halušiek, ktoré omastili nazbieranou slaninou. Či s fašiangovým sprievodom chodili aj masky sa mi nepodarilo zistiť. Neskôr sa však poriadali fašiangové maškarné bály v Čižmarskom dome. Zábavu zvykol ukončiť hlas veľkého zvona o polnoci. Kým zvonil, tancoval sa posledný tanec. Mládež zrejme podplatila zvonára, aby dlho zvonil, čo informátorka komentovala slovami: „... *bov by ho ťahav tapon do rana*“.

Popolcová streda urobila bodku za hýrivými fašiangami. Počas pôstu (40 dní) boli všetky zábavy zakázané. Tento zvyk sa viac-menej dodržiava i dnes.

Na Kvetnú nedeľu chodili deti s drieňom. Spievajúc pieseň: *Podakujme Kristu Pánu...* nosili z dom do domu drieňovú ratolesť ozdobenú náboženskými obrázkami a papierovými stužkami. S drieňom sa zvyklo chodiť aj do susedných obcí Bohuníc a Prandorfa (Devičian).

„Čižmársky bál”
z vystúpenia
FSk Pukanec

Tu bývali väčšinou obyvatelia ev. vyznania tak namiesto náboženskej piesne hovorili riekanku:

*Kvetná nedeľa de si kľúče podela,
dala son dala svaťimu Jánu,
abi odmikav zelenú trávnu,
zelená tráva ako perina,
šej, haj, zeleni háj.*

Ako výslužku dostávali vajíčka alebo peniaze. V susedných Pečeniciach sa mi podarilo získať iný verš, ktorý pri nosení drieňa hovorili:

*Išou Pán Ježiš Kristus do Jeruzalema na oslici,
tan ho židovskie dietke privítali,
drahuo rúcho pred ňeho metali,
ktorá rúcho nemala, ratolesť lámala,
počesť učiteľa, každimu verňimu prímaťi dávala,
prímaťi, prímaťi, bez šeckeho hriechu,
toto čiňte na Kristovu pamiatku.*

V túto nedeľu svätili aj bahniatka (*cinke*). Od Zeleného štvrtka večer sa robili, len najnutnejšie práce, alebo len práce nehučné. Od tohoto dňa sa aj zaviazali zvony a do Bielej soboty sa len rapkalo. Tu treba spomenúť, že na Zelený štvrtok sa v katolíckom kostole zatvárali oltáre. Na tri dni sa tak raz v roku objavili nádherné gotické maľby pašiových výjavov. Po tieto dni sa pripravoval aj *Boží hrob*, pri ktorom sa držiavala stráž – mestskí hajdúsi so šablami a občania podľa stavu. Pukančianky pre tento účel pestovali zvlášť voňavé fialky, *fejalky*, ktoré predávali aj do okolitých dedín. Dnes pestovanie tohoto kvetu už skoro zaniklo. Vyvrcholením veľkonočných osláv býval sprievod Vzkriesenia, v nočnú hodinu na Bielu sobotu. Vtedy „*vyrukovalo celuo mesto*“. Remeselníci sa zoraďovali pod cechové zástavy v oblekoch podľa remesiel. Ľudia oslavujúci príchod svetla, novej jari, po trase sprievodu vo všetkých oknách pozapalovali sviečky. V neelektrifikovanom Pukanci to bolo veľmi efektné.

Veľkonočný pondelok patril chlapcom. Chodili oblievať. Dostávali varené vajíčka, koláče, peniaze a pierko. Ti mladší mávali vyperený celý predný diel kabáta. Starší mládenci, aj keď dostali viac pierok, nechali si len jedno – od vyvolenej. Tých zvykli počastovať koláčmi a hriatym.

Na Turíce sa stavali máje ozdobené farebnými stužkami len vážnym známostiam. Stavalo sa v noci, potichu, bez spevu. Zberanie májov sa konalo cez deň a mládencom v každom dome pripravili hostinu. Táto tradícia sa znovu obnovila asi v roku 1970. Keďže pritom vznikali štátnym lesom veľké škody, mládenci teraz stavajú len jeden máj, na námestí. Býva do dvadsať metrov vysoký a stavia sa v predvečer 1. mája. Zvyky pri stavaní májov sa mi nepodarilo zaznamenať.

RODINNÉ ZVYKY

Krštenie

V rodine najväčšou radosťou bol príchod dieťaťa na svet. Mladi manželia isteže očakávali príchod prvého dieťaťa o to radostnejšie, nedočkavejšie. U starších, ktorí nedočkali prvý prírastok, to už nebola taká sláva. Zvlášť keď rodička nebola z bohatej rodiny a musela sa venovať až do pôrodu svojej práci. Z rozprávania starej matky viem, že sa narodila v Novej Bani, kde jej matka bola v sobotu v trhu a zdržala sa aj na nedeľu, na púť (8.9. – hody). Stará matka svoje rozprávanie zvykla zakončiť slovami: „... a tak ma pondelok doniesla f koši do Pukanca.". Bolo to v roku 1888. Netreba nijak zvlášť pripomínať, že obidve cesty robila pešo križom cez horu (spolu asi 20 km).

Pôrod prebiehal za prítomnosti pôrodnej asistentky *baby*, bola prítomná kmotra, dospelé ženy z domu a niekedy aj susedky. Ak bolo dieťa zdravé, krst býval po ukončení šestonedelia rodičky. V opačnom prípade dieťa zobrali pokrstiť ihneď. Rodička šla do kostola na vädcku až po 6. týždňoch. Na krst chodili len ženy bez mužov. Keď vynášali dieťa z domu vypravádzali ich slovami: „*Odnášaťe pohana, donesiete krestana*". Tak podobne ich aj vítali. Kmotra mala za povinnosť na krštenie priniesť 50 *pampúchov* a 50 *chrapni* (*krapne*), alebo toľko štrúdlí a samozrejme hriato. Po návrate bývalo pohostenie, hlavným jedlom bola *máčanina* (hovädzie na kyslo s chlebom). Keď sa ženy potrudžili, zvykli zdravkať otcovi dieťaťa: „*Pozdrav Pán Boh toto kokoše, čo nám prichistav tejto rozkoše*". V Pukanci najobľúbenejšími menami v minulosti boli mená biblické – Ján, Daniel, Samuel, Jozef a slovanské Vladimír, Miroslav, Bohuslav. Zo ženských mien Anna, Mária, Katarína a Zuzana.

Svadba

Svadbu, ako jeden z najdôležitejších aktov života, sprevádzali mnohé mimoriadne úkony a obrady. Dnes sa mi z nich podarilo opísať len torzá, lebo už od začiatku storočia sa svadby odbavovali bez nich.

Svadbe predchádzali tzv. *prepačke*, na ktoré chodila buď

krstná mať, alebo niektorá tetka z rodiny. Prišla, nezáväzne sa porozprávala, povyzvedala. Domáci sa nemuseli slovne vyjadriť, stačilo ak jej podali k jedlu praženicu. Bol to znak uzrozumenia. Tú tak isto podávali aj na pytačkách. Až dodnes sa hovorí: „Už je Hroziak náš, už praženicu zedov.“

Pytačky alebo veru v Pukanci nazývali *zdávaňia*. Pytačom bol krstný otec mládenca, nezriedka aj iný muž z rodiny alebo známy. Na pytačky prišiel mládenec v sprievode svojich rodičov. Pytač pri príchode do domu zvykol takto prehovoriť: „*Veľavážení páni pritelia zvedavosť vašu ňebuňen dlho naťahovať, ale rovno kcen ván oznámeť príčinu tejto našej náštevy. Tak ako Kristus Pán povedav, hľadajte a najďte a klopte a bude ván otôrenô, tak aj tento muoj mlaší priateľ, pocťiví mládenec N... hľadav srdce jemu láskov naklonenuo a tak riadeňin boskin ho najšou v tonto vašon postivon príbitku, u vašej poctivej céri N.... Keďže ťeraz je táto vec známa aj pánon rodičon, prosí ich on skrze mňa a žiada, abi láskavo privoleľi a abi sa mu ich córka zaslúbela a ako záloch túto obrúčku prijala.*“ Po ukončení reči rodičia dali povolenie k zasnúbeniu. Potom mládenec podal dievke obrúčku so slovami: „*Prijmi odo mňa túto obrúčku na znak mojej láski k tebe, ktorá tak ako táto obrúčka nak nigďi ňema konca-kraja.*“

V evanjelických rodinách sa zasnub zúčastňoval aj kňaz, ktorý mával oficiálny príhovor. Potom sa podalo pohostenie, pri ktorom sa dohodli majetkové podrobnosti a termín svadby. Po zdávaní sa išlo na faru spísať ohlášky. Svadba bývala zvyčajne po troch týždňoch. Pozývať na ňu chodili družbovia. Boli ozdobení pierkami a ako znak hodnosti mali zväčsku palicu, tiež ozdobenú pierkom a stužkami.

V každom dome, kde prišli, predniesli patričnú reč. Pozvaní zvykli do svadobného domu nosiť dary. Bývali to naturálie alebo predmety dennej potreby. Okrem pozvaných nosili naturálne dary aj susedia a známi. Nová rodina sa zvykla obdarúvať odevnými súčiastkami. Sobášnym dňom bývali zvyčajne všedné dni, okrem piatku, lebo sa verilo, že „*piatok je mrcha začiatok*“. Pozvaní sa zišli každý „*u svojej stránky*“. Pred sobášom, pod vedením pytača, išli pre mladú

páňi priťelia do vášho poctivího pribitku prichádzame a naše prosby pred vás prednášame. Náš poctiví mladík si zaumieňev, že svoj stav mládeneski zanahá a do stavu manželskí ho stúpi...". Vo svojej reči zašiel až k Adamovi, ktorému bolo smutno na svete samému a až na jej konci povedal, čo má na srdci: „Boskin riadenin aj náš veľavážení mladík obráťev oči svoje na kvietok čo prekvitá pod strechov tohoto poctivího pribitku na vašu úprimnú a poctivú círku a prosrednictvom mňa prosí abi jemu za vernú a úprimnú mnaželku bola odaná. Tínto našu žiadosť pred vás prednášame o jej vislišania snažne vás žiadame boskuo požehnania šetkin vinšujeme."

Na túto reč odpovedá oddavač (krstný otec nevesty): „Veľavážení páňi priateľia, keďže a pekňin a chválíhodňin vinšon do tochtu poctivího pribitku prichádzate mi sa s toho srdečne tešíme a vaše žiadosti vyslišanie budú." Na čo odpovedal pytač: „Keď je teda tak teraz prosíme ponajprv o jedon mali dar od mladej ňevesti, kerin našej žiadosti lepšie uistení a ubezpečení budeme." Družba priniesol na tanieriku pierko a šatku. Prvá družica ich pripla mladému zaťovi na klopu kabáta. Pri pripínaní pytač hovoril dlhú reč, v ktorej vysvetlil význam zelenej ratolesti a šatky až od Noema. Na konci sa opýtal : „Primi teda teras mladoženich tento dar, si s ňín spokojní, či viac žiadaš?" Na čo mladý zať odpovedal: „Rád na srdci pierko nosin, ale o veči dar prosin." Nato priviedli mladú nevestu a oddavač ju odovzdal mladému zaťovi, pričom hovoril reč o tom, ako sa majú k sebe správať, s početnými biblickými príkladmi a ponaučeniami.

Po odovzdaní nevesty nasledovala odobierka a požehnanie mladému páru. Tým sa skončila časť svadobných obradov v dome mladuchy a išlo sa do kostola. Svadobným hosťom dali koláčov do pripravených obrúskov, ktoré tí potom *hádzali* zo svadobného sprievodu svojim známym. Sprievod viedol starejší, za nim išla mladucha s prvým družbom, ženích s prvou družicou, družbovia s družičkami, rodina, známi a na konci svadobní rodičia s výslužkou pre farára a kantora. Svadobníci v sprievode boli oblečení v parádnych šatách. Po skončení sobáša sa išli preobliecť do šiat obyčajných a nakrímiť statok. Zvečera sa znova zišli na svadobnú hostinu. Táto zvykla bývať v dome mladuchy alebo v čižmárskom

a garbiarskom dome, ak mladomanželia boli členmi uvedených cechov, neskôr spolkov. Pokrmy na svadbu pripravovali kuchárky – špecialistky, ktoré sa tým živili.

Zvykla sa variť slepačia polievka, *zaprávanuo* (slepačie drobky na smotane s haluštičkami), *máčanina* (hovädzie na kyslo s chlebom), *pečienka* (bravčové pečené s chlebom) a pečené plnené sliepky. Koláče sa piekli obyčajné z kysnutého cesta a štrúdle. Zákusky a torty prišli do módy až pred 1. svetovou vojnou. Piekol ich miestny pekár (Karo Mazúr). Boli ozdobené figúrkami, ktoré sa museli po svadbe vrátiť, aby ich mohol použiť znova. Okrem obyčajných koláčov sa zvykli piecť aj radostníky. Boli to veľké pletené koláče ozdobené ružičkami z cesta. Do každého bolo zapichnutých 12 holubíc na paličkách. Boli ozdobené na chrbte halúzkami krušpánu a farebnými papierovými stužkami. Oči mávali z kúkoľa alebo čierneho korenia. Jedna z holubíc niesla na chrbte tri mladé.

Pri príchode do svadobného domu privítali mladomanželov medom a posýpali prosom, neskôr ryžou, pričom im vinšovali: „*Abi ste mali život sladkí ako med a deti mali ako tohoto prosa.*“ Starejší alebo kňaz povedal modlitbu a prípitok a svadobná hostina sa začala. Na hostinu si ženy nosili obrúsky, do ktorých si odkladali koláče a pečené mäso ako *pošádes* – výslužku. Neskôr sa výslužky nosievali na druhý deň po svadbe. Tiež sa zvyklo chodiť *podkúvať* družičky. Mladomanželia na svadbe jedli z jedného taniera a do polnoci sa nesmeli z miesta ani pohnúť. Pred polnocou krstné matky a družičky išli zavíť nevestu. Obliekli jej ženský kroj a na hlavu jej dali čepiec (*kápku*), dar od krstnej matere. Pri návrate do svadobnej miestnosti spievali pesničku *Sadla muška*. Vtedy sa priniesli aj radostníky. Nasledoval tanec s mladou nevestou – ženou zvaný *vyvádzaná*, pri ktorom sa do misy položila sviečka a vyberali sa peniaze. Po tomto tanci mladucha mohla už tancovať, nemusela iba sedieť za stolom. Ako odmenu za peňažný dar a za tanec dostal každý štvrt radostníka.

„*Veľavážení páni priatelia, čas prít' čas odít' ...*“ takto začínal starejší svoju reč na ukončení veselí. V nej sa poďakoval prítomným za dary, domácim za pripravené pokrmy a svadbu oficiálne rozpustil.

Pohreb

Pri úmrtí nebolo v Pukanci mnoho zvykov, no to málo sa udržuje až dodnes. Pri zomierajúcom sa zhromaždila celá rodina a zvyčajne sa modlili. Po úmrtí zomrelému zatlačili hneď oči. V domácnosti sa zastavili hodiny a pozakrývali zrkadlá. Bolo treba na dome otvoriť okno, aby duša zomrelého mohla opustiť dom. Mŕtvolu hneď poumývali, obliekli do sviatočných šiat a vystreli na dosku. Nieкто s príbuzných išiel oznámiť úmrtie zvonárovi, ktorý *cengal* na umieráčiку, mužom tri *pulsy*, ženám dva a deťom jeden. Príbuzný zároveň dojednal pohreb na fare. Mŕtvemu sa zvonilo trikrát denne – ráno, na obed a večer, polhodinu na všetkých zvonoch. Keď stolár urobil truhlu, mŕtveho položili do nej. Zvyklo sa mu podstlať senom. Zomrelému do truhly dali všetky veci, ktoré považovali za potrebné (spevník, pátričky...), ale aj veci, ktoré mal rád (fajku, tabak, za fľaštičku pálenky). Dodnes je zvykom dať peniaze (*na vyplátenia*). Ak mŕtvy otvoril oči, zakrývali mu ich mincami. Pri zvonení sa zapalovali sviečky hromničky. Večer sa poschádzala rodina, známi a susedia k modleniu a spievaniu náboženských piesni. Po skončení sa podávalo občerstvenie.

Pohreb býval zvyčajne v tretí deň. Pol hodinu pred pohrebom sa vyzváňalo na všetkých zvonoch. Pri príchode kňaza do domu zvonil len veľký zvon *na žiakov*. Pohrebov sa i dnes zúčastňuje veľa ľudí, v minulosti pod zástavami pohrebných spolkov. Pohreby zvykli bývať na dvore, odkiaľ sa išlo v sprievode do kostola a len potom na cintorín. Počas sprievodu sa zvonilo. V minulosti sa zúčastňovali aj cechy (spolky), ktorých bol zosnulý členom. Bolo zvykom, ak zomrel člen hasičského spolku, vyložiť pred požiarnu zbrojnicu *síkačke*. Na oplakávanie a vykladanie pri mŕtvych a iné zvyky sa v Pukanci napamätajú ani najstarší spoluobčania. Po pohrebe i dnes zvykne bývať kar.

TANCE

Na prelome storočí sa v Pukanci tancovali len tance moderné či mestské. Na iné sa nepamätajú ani najstarší obyvatelia. „*To teda tata hádan vedev, ten prejšou veľa sveta, ale mi sme to už nie...*“, bolo nám odpoveďou pri výskume, z ktorého uvádzam nasledovné tance.

Beseda (Ján Kocman 1901)

– Pôvodne česká beseda sa tancovala podľa rozprávania od konca minulého storočia. Informátor pri výskume zaspieval všetky slohy piesní. Tanečné kroky však nevedel, i keď je pohybovo čulý. Ďalším výskumom som zistil časti besedy, ktoré sa tancovali aj samostatne.

Strašiak (Zuzana Hrízová, Katarína Velebná 1912)

– Tancuje sa na slová piesne *Keď komára žeňili*. Na prvé dva verše sa tancoval polkový krok, na druhé dva poskoky s podupmi, a na posledný, na slová „slávičok“ si tancujúci navzájom pohrozili, potom nasledoval zvrst. V ďalších slohách piesne sa tempo zrýchľovalo alebo spomaľovalo. Páry mohli tanec tancovať v priestore, no zvyčajne tvorili kruh alebo štvorec, podľa počtu.

Peta palec (Ján Kocman 1901, Anna Firická 1912)

– Podľa rozprávania Jána Kocmana sa na túto pieseň tancovala reťaz. Tancujúci si v kruhu podávali ruky a pohybovali sa polkovým krokom. Anna Firická uvádza však samostatné kroky v kruhu alebo v pároch. Tancovalo sa na pieseň *Peta, palec*. Na slovo *peta* je váha prenesená na ľavej nohe, pravou päťou sa jemne buchne na podlahu, na slovo *palec* zase špičkou, na slová celá noha za sebou poskok, poskok v polkovom kroku. Na druhý verš piesne to isté ľavou nohou, na tretí znova pravou, na štvrtý poskoky a podupy na mieste alebo ak sa páruje, zavrtenia.

Kalamajka (Katarína Blahová 1914)

– Tancovala sa v pároch v priestore, aj v útvaroch v besede na slová piesne *Kalamajka, kalamajka mik, mik, mik*. Partneri sa pri tancidržia za ruky oproti sebe alebo čardášovým držaním. Na prvý verš piesne sa tancuje dvojkročka doprava, na slová *mik, mik, mik* nasleduje trikrát príklep pravou nohou tak, že sa päťami nohy spoja. Na druhý verš to isté, ale doľava a príklep ľavou nohou. Na tretí a štvrtý vrtenie doprava a doľava s poobrátением tela o 40 stupňov; na 5. verš to isté, ako na prvý.

Vivádzaná (Anna Firická 1912)

– Tancovala sa na svadbách, alebo na fašiangoch o polnoci, pri vyberaní peňazí, ktoré sa kládli do misy s horiacou sviečkou, na pieseň *Guráš, guráš*. Tancovalo sa vo valčíkovom tempe s akcentom na prvú dobu. Pri fašiangových zábavách sa vyvádzalo ručníčkom v kolese, preto sa tanec volal aj *ručníčkoví*.

Mazúrka (Anna Firická 1912)

– Tancovala sa bez spevu na dva hudobné motívy. Do mazurkových krokov sa vkladali obraty dievčat. Zvykla sa tancovať v priestore, ale aj do štvorca s výmenou strán.

Tancujte mládenci (Zuzana Hruzová 1912)

– Tancovalo sa na text piesne *Tancujte mládenci, kín ste slobodní*. Partneri stoja za sebou v stanovenom útware (kruh, štvorec, rad), držia sa zdvihnutými rukami. Na prvý verš idú polkovým krokom vpred s malým vybočením doprava a doľava. Na druhý verš sa dievča pootočí doprava a doľava a pozrie na partnera, potom urobí dve zavrtenia a motív sa opakuje. V rozptýlenom priestore sa tanec nezvykol tancovať.

Vašút (mašina) (Anna Firická 1912)

– Tanec sa tancuje na polkový motív v zástupe. Na začiatku sa mier-
nym uklaknutím trikrát napodobňuje rozbiehanie vlaku, potom
polkovým krokom sa ide dopredu. Prvý v zástupe, *mašinista*, tancuje
tak, aby útvar bol esovite prehýbaný. Hudba postupne zrýchľuje
tempo takže veľmi poprehýbaný zástup sa rozpadne a ďalej sa tancu-
jepolka rozptýlené.

Okrem uvedených tancov sa tancovali ešte *židovka*, *ťapkaná*, *šimi*,
kvapík, *čardáš*, *trasená*, *valčík* tak, ako sú známe v iných oblastiach na
Slovensku. Čardáše boli značne ovplyvnené maďarskými prvkami.
Odzemok sa tancoval pri betlehemskej hre.

Z vystúpenia FSk Pukanec

PIESŇOVÝ REPERTOÁR OBCE

Piesňový repertoár obce môžem definovať ako bohatý a zároveň chudobný. Bohatý čo sa týka množstva piesňového materiálu. Chudobný čo sa týka množstva pôvodných piesní. Toto je zrejme zavinené obrovskou migráciou obyvateľstva. Veď každý remeselník musel v minulosti vykonať vandrovku a piesne, ktoré sa vo svete naučil, zabrali najmenej miesta v *kobeli*. Miestna inteligencia, patrili k nej početní majstri všakových remesiel, už od 40. rokov minulého storočia spievala piesne národné. V roku 1873 si založili aj spevokol. Továriši, slúžky a paholci si tiež spievali svoje pesničky. Len čo sa oteplilo, sedávali večerom na guľatine, ktorú mali majstri zloženú pred domami a tam sa zabávali. Bývalo to vraj radosť počúvať.

Rozlíšenie piesní na funkčne viazané a neviazané je veľmi obtiažne a subjektívne. Výskum som robil vo vekových skupinách od najmladších (30 ročných) až po dostupné vekové skupiny (najstarší 86 rokov). Teda všetci narodení v tomto storočí. Pri spievaní bola potrebná jazyková úprava, nakoľko aj najstarší už poznajú spisovný jazyk a dialekt používajú len málo alebo čiastočne. Mladí (pod 50 rokov) hovoria už len spisovnou slovenčinou.

Za najstaršie získané piesne považujem piesne jarmočného charakteru, je to pieseň *Slíšiel sem novinu*. Pieseň je spievaná v bibličtine. Ďalej je to pieseň *Muoj otiec bov víberčik*. Tieto piesne reprezentujú skupinu piesní už úplne mŕtvych. Zaspievala mi ich len najstaršia veková kategória.

Viac piesní sa zachovalo v pamäti ľudí zo skupiny piesní baladických. Sú to piesne *Ach mamko, mamko má, Čo sa stalo v noci, Keď son šiev cez zeleni les, Nemožno mi pod okienkon státi, Páči sa mi šuhajček švárni, V širon poli kríž*, piesne sú ešte i dnes čiastočne živé a spievajú sa.

Ďalšiu skupinu piesní tvoria piesne regrútske. Tiež sú dnes už neživé. Sú vytlačené piesňami z iných regiónov, reprodukovanými v rozhlase a televízii. Sú to piesne *Bátovski hivatal, Ešte boli štiri tížne do vojni, Bohuňická krčma pekní domec, Servus, servus kamarát môj*

verňi, Sotva son si švárno dievča.

Zo svadobných piesní sa dá presne určiť len pieseň *Sadla muška na konárik*, pieseň sa spievala pri príchode začepčenej mladuchy do svadobnej miestnosti. Ostatné piesne *Biela ruža prekvitala*, *Hore meston išli*, *Na visokon Sitne*, *Na ton Sitne ruža kvitne* mi informátori označili ako svadobné, ale nevedeli, pri akej príležitosti sa spievali. Pieseň *Pred Jagodovci veľikí kameň* pripomína tiež svadobnú, je to však len útržok, informátor ju nevedel zaradiť.

Neživé sú aj piesne vianočné, najmä z betlehemskej hry. Sú to piesne: *Šuhaji, šuhaji, Tak sa nán počalo dobre spať*, *Ležav bača na salaši*, *Pospolu sa poberajme*, *Dobre bolo Gubovi*, *Pri betleme na salaši*, *No len bratia nemeškajme*, *A ja tiňi, tiňi, tiňi*.

Najviac prežívajú piesne *ľochárske*. Sú to piesne, ktoré sa spievali vo viniciach pri víne. Možno ich rozdeliť do nasledovných skupín:

Betárske

Ťej Štiavnici na rohu, vidvi adva bum
Otrhaná chalupa slnce do nej svieti
Ej, ňeožeňín sa ja v jeseňi
Pod ťin Sitnon naťej turňi
Moja milá má veľkú
Gajdošu, gajdošu, bason tvoju dušu
Jednej diere netopiere
Červené víno son piv noci
Búch rozličniň spôsobem
Tá maličká, tá, tá
Putuvali šustri z Brna do Levíc
Ďeveť aj pov funta
Išli ťi mládenci, hm
Mán dva vrabce okoťenie
Skadeže to diovke boli
Takú ja frajerku mán
Vien ja jedon, rekšumperda
Vteďi sa nán dobrí jačmeň

*Pod dubon, za dubon
Javorovuo korito a drevení šafel'*

Lyrické

*Bože, bože, čo ma tresceš
Cez Pukanec bistrá voda
Ej veď je ťen Janík
Išlo diouča horou
Krokonže ľen sivki
Skade k ván, skade k ván
Kamrátia moji
Ked son išou popod háj
V jednej hourki domčok stojí
Lietej lastovienka
Pod oblokon rastie štíhla jedlička
Povedzže mi, povedz, ťi vtáčku jarabí
Stoji lipka, stojí odpoľi zelená
Tá husička divoká
Na svite son bazaličku zasiala
Pod okienkon pekňi strom zeleňi
Milujen ťa, hviezda žitia mojeho
Sitno, Sitno, viasoká skala
Tej uhliskej krčmički
Lúbiš sa mi, roztomilé dievčatko
Chudobné son dievča veľmi
Ňeváb ma, dievčatko, vo svoje náručie*

Niektoré z týchto piesní sú zrejme preklady maďarských i umelých *halgató*. V Pukanci sa však spievajú od nepamäti. Poznali ich vekové skupiny od najstarších po najmladších, preto som ich zaradil do mojej práce.

Veselé

*Nieto krajšieho dievčata v celej stolici
Horňon konci*

*Ked son išiel od mej milej
 Žemberovskí móstok
 Ach, mamičko, mamko má, idú frajeri
 Ked son išov cez pukanskí cintorín
 Zav bi son ťa diovča, ale na čo
 Zasadiv son, zasadiv son
 Šuhajko ľuterán, za teba vouľu mán
 Jaj, bože, prebože, čo je mňa
 Jeden, dva, tri, štiri, päť, šesť
 Keť son išov z Debrecína
 Keť son leťe
 Nezábudka pri potôčku kvitne
 Posleli ma jačmeň viazať*

Dve piesne zo získaného materiálu možno zaradiť ako piesne priadkové. Sú to: *Pome domov, večer je* a *A keď bolo z pondelku*.

Z bývalej časti Pukanca, dnes samostatnej obce Uhliská, som získal nasledovné piesne:

*U susedov pod lipkou
 V tých Uhliskách pekná hudba hraje
 Svieti mesiac na nebe
 Stálo diovča u studienki
 Pome, chlapci, pome
 Spod javorička
 Išli diovki na jahodi
 Jaj, bože, prebože, čo je mňa
 Chudoba, chudoba, ti si sama vina
 Z mrcha svokrou zle je žiť
 Máča diovča konope*

Zo susednej obce Devičany pieseň *Pukanskí mládenci šeci pod riečicu*.

Dozrelo nám hrzno na Vajrabe – z vystúpenia FSk Pukanec

A EŠTE NAKONIEC...

Všetky v mojej práci zachytené zvyky a ľudové tradície sú v Pukanci dnes už neživé. Pomaly sa strácajú aj majstri remeselníci – potomkovia tých, ktorí nimi voľakedy žili. Bohužiaľ v minulosti sa v tomto smere neurobil žiadny výskum a mnoho ľudových zvykov, tradícií a pesničiek je nenávratne preč. Dnes za tie čriečky, čo som nazbieral, môžem datovať náhodnému stretnutiu s Paľom Trhanom, bývalým tanečníkom súborov Szöttes a Vatra. Aj keď nemožno upierať snahy, na ktoré sme nadviazali, on ma priviedol k myšlienke založiť folklórnu skupinu. No a samozrejme „naše dievčatá“ z Okresného osvetového strediska z Levíc. Škoda len, že sa tak nestalo aspoň o desaťročie skôr.

Folklórna skupina Smrečinár vznikla v roku 1982 oddelením sa od divadelného súboru. Aj budovať sme začali na základoch, ktoré položili divadelníci, hoci to boli len pokusy o folklórny prejav.

V roku 1975, keď si Pukanec pripomínal 900. výročie prvej písomnej zmienky, to bolo vystúpenie „V pukanských lochoch“. Naštudoval ho režisér Paľo Belo Beblavý. Bolo veľkým šťastím, že sa k našej práci pripojili aj členky bývalej speváckej skupiny, ktoré viackrát spievali na Tekovských slávnostiach. Takže sme mohli začať. Po predchádzajúcom výskume sme pripravili vystúpenie „Čižmársky bál“ – prierez fašiangových zvykov čižmárskeho tovarišského cechu.

Vo vystúpení je zobrazené vyberanie príspevkov na bál, chodenie s hajnádom, pijanské vinšovanie, spev a skupinové tance. S programom folklórna skupina vystúpila na I. okresnom folklórnom festivale v Starom Tekove. Uspela a bola zaradená do krajskej prehliadky v Šali. Aj tu náš program neprepadol a bol zaradený medzi skupiny, ktoré vystúpili v programe „Nositelia tradícií“ v Žiline v roku 1985. V tom istom roku bol program uvedený aj vo Východnej.

V programe „V Štiavnicí na trhu“ sme využili ešte žijúce trhovníčky, predavačky zeleniny a kvetov z Pukanca. Hoci príprava programu bola dosť obtiažna, veľmi som si ho obľúbil sám i mnoho ďalších občanov. Keď môžeme, vždy ho zaradíme do vystúpenia. Obtiažnosť nácviku, keďže to nie je tanečno-spevný program, bola práve v hovorenom slove. Veď predpisovať dialóg ženám, čo celý život jeden či dvakrát týždenne predávali na trhu, je vari nemožné.

Nakoniec sme sa rozhodli. Ženičkám sme objasnili zámer, dali časový limit a výsledkom bolo jedinečnosť každého jedného predstavenia a pravá trhová atmosféra na javisku.

Remeselnícka svadba bola ďalším programom folklórnej skupiny. Naštudovali sme ju k obaračkovým slávnostiam v roku 1986, spolu s dievčenskými tancami na priadkach.

V programe „Dozrelo nám hrozno na Vajrabe“ sme sa snažili využiť debnárske remeslo. Program sme spracovali ako ukážku tichej krásy na oslavu ťažkej práce vinohradníkov. Výber z programu bol zaradený do celku „Ľudia viníc“ a uvedený na folklórnom festivale vo Východnej v roku 1987. V tom istom roku sa folklórna skupina prezentovala aj na okresnej a krajskej súťaži dedinských folklórnych skupín.

Deväť rokov práce v našej folklórnej skupine nie je žiadna dlhá doba, no snažíme sa každý rok naštudovať aspoň jeden nový program. Dúfam, že sa nám v tejto činnosti za výdatnej podpory nášho zriaďovateľa – Závodného klubu Drevár pri závode Smrečina Pukanec, bude i naďalej dariť tak, aby iskierka tohoto hnutia zapáľovala pre prácu v ňom ďalšie a ďalšie generácie.

Použitá literatúra:

Brodniansky, J.: Hrnčiarstvo v Pukanci. Národopisný zborník 3, 1942, s.19 – 31.

Polonec, O. – Turzová, M.: Pukanská keramika. Martin 1962.

Plicková, E.: Hrnčiarstvo v Pukanci. Národopisný zborník 12, 1964, s.161 – 219.

Zamboj, J. a kol.: Pukanec. Pamätnica k 30. výročiu oslobodenia. Martin 1975.

Maruniak, J.: Uhliská voľakedy a dnes. MNV Uhliská 1986.

Rómska cimbalová hudba Zoltána Vlačuha so saxofónom

1. Šuhaji, šuhaji

betlehemská

spievali: J. Kokavec, P. Klinko
zapísal: M. Košťál

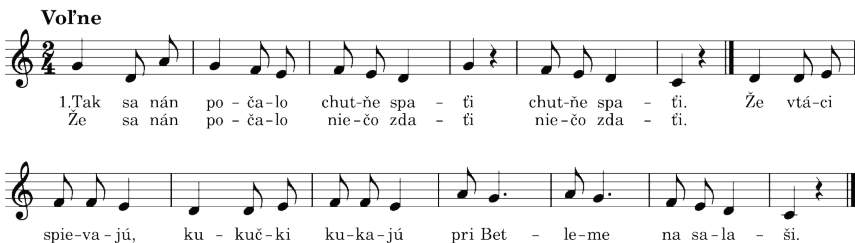

2. Spať ste poľhali, spať ste poľhali,
statok ste nehaľi, statok ste nehaľi.
3. Aľe sa ňebojťe, aľe sa ňebojťe,
zbohon spočívajte, zbohon spočívajte.
4. Šak máte menoča, šak máte menoča,
nazvané paholča, nazvané paholča.
5. Vlkov sa nebojín, vlkov sa nebojín,
bez zbroja obstojín, bez zbroja obstojín.
6. A zajtra čas ráno a zajtra čas ráno
ovečki podojín, žinčici navarín.

2. Tak sa nán počalo

vianočná

spieval: J. Kokavec
zapísal: M. Košťál

2. Stávaj, Gubo, hore, obezri sa, obezri sa,
jaká jasnosť svieti u Ježiša, u Ježiša.
Že vtáci spievajú, kukučky kukajú,
čuješ, čuješ, či nečuješ?

3. Ležav bača na salaši

vianočná

spieval: J. Kokavec
zapísal: M. Košťál

Mierne

1. Le-žav ba - ča na sa - la - ši, pri - šli k ňe - mu tria va - la - si.

Stá - vaj ho - re, ba - ča náš, na - ro - đev sa Me - si - áš.

2. Kto nán bude ovce pásťi, nebudú nán vlci krásťi,
naše ovce s kozami a barani s capami?

4. Pospolu sa poberajme

vianočná

spievali: J. Kokavec, P. Klinko
zapísal: M. Košťál

Veselo

Pos-spo-lu sa po-be-raj-me, puoj - de-me k Bet-le - mu Je - žiš - ko - vi,

mi - láč - ko - vi no - vo - na - ro - de - né - mu.

5. Dobre bolo Gubovi

vianočná

spievali: J. Kokavec, P. Klinko
zapísal: M. Košťál

Veselo

Do-bre bo - lo Gu - bo - vi, Gu - bo - vi po - kín bol mla - dí Len to
Pres-ka - ku - vav búč - ke, hrab - ce aj sta - rie kla - di.

zle u - ro - biv, že sa ňe - o - že - niv po - kýn bov mla - dí.
uš je pes sta - ri.

6. Pri Betleme na salaši vianočná

spieval: J. Kokavec
zapísal M. Košťál

Voľne

Pri Bet - le - me na sa - la - ši, tan bi sa nán ov - ce pás - ťi,
pod' - me my tan, brat - ro - vé, na os - trúž - ki ze - ťe - né.

2. Na muoj dušu, je tu zima, zišla bi sa nám perina,
/k tomu kožíh valaskí a bačkorki s podvazki./

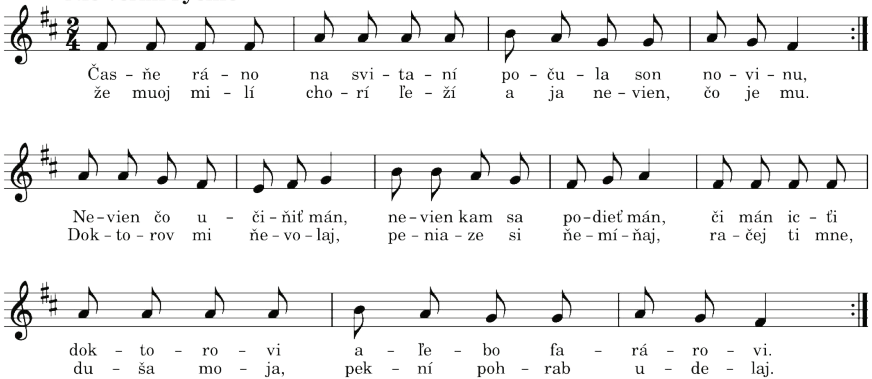
3. Budú sa nán ovce pásti, nebudú nán vlci krásti,
/naše ovce s kozami a barani s capami./

4. Janko s Miškon oheň skladaj, na ovečki pozor dávaj,
/aj ťi, malí Bohušku, v rostrhanom kožúšku./

7. Včasne ráno na svitaní

spievala: A. Blahová
zapísal: M. Košťál

Nie veľmi rýchlo

Čas - ňe rá - no na svi - ta - ní po - ču - la son no - vi - nu,
že muoj mi - lí cho - ri le - zí a ja ne - vien, čo je mu.

Ne - vien čo u - či - ňiť mán, ne - vien kam sa po - dieť mán, či mán ie - ťi
Dok - to - rov mi ňe - vo - laj, pe - nia - ze si ňe - mí - ňaj, ra - čej ti mne,

dok - to - ro - vi a - ľe - bo fa - rá - ro - vi.
du - ša mo - ja, pek - ní poh - rab u - de - laj.

8. Milujen ťa, hviezda žitia mojeho

spievala: A. Blahová
zapísal: M. Košťál

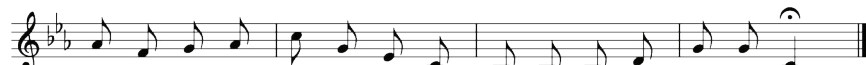
Voľne

Mi - lu - jen ťa, hviez - da ži - tia mo - je - ho, ľu - bin ťa jak na ton sve - ťe

žia - ne - ho, mo - ja lás - ka je tak vre - lá jak to ľu - be sr - dieč - ko,

kto - ré roz - to - pí jak na jar veľ - ké ľa - dy sl - nieč - ko.

9. Tá husička divoká

spievala: A. Blahová
zapísal: M. Košťál

Voľne

Tá hu - sič - ka di - vo - ká z ľe - ťe - la k nán zvi - so - ka, do - nies - la mi

vra - ní lis - tok od šu - haj - ka z ňa - le - ka.

2. Šuhaj, šuhaj ďalekí, máš ti rozum šeljakí,
ťis ma slamať aj oklamať, ňech ťi pán boch zaplatí.

3. Starala sa manka má, kde mňa pán boch šťastia dá,
v ton pukanskon cintoríne, tan mi hrobár vikopá.

4. Tan ja buďen zimovať, tan ja buďen nocovať,
nemusi mi, manka moja perinuočke hotovať.

10. Hori, hori, čierne hori

spievala: A. Blahová

zapísal: M. Košťál

Ho - ri, ho - ri, čier - ne ho - ri, v mo - jon sr - ci lás - ka ho - ri,
ho - ri, lás - ka spra - vod - li - vá, muoj - mu sr - cu ňeš - čas - li - vá.

2. Moje srdce s tvojej sune, azda navždy už zostane,
lesí šumia, hori hučia, moje srdce žiaľu mučia.

3. Hviezdi nebo okrášľujú, moje srdce zarmucujú,
vodi bežia, utekajú, muojmu srdcu spať ňedajú.

11. Nieto krajšieho dievčaťa

spievala: A. Blahová

zapísal: M. Košťál

Veselo

Nie - to kraj - šie - ho diev - ča - ťa v ce - ľej sto - li - ci, ja - ko u nás u su - se - dov
v na - šej u - li - ci, šej haj, šej haj, v na - šej u - li - ci.

2. Celí týždeň nič nerobí, iba v nedeľu,
vizerá si frajeruocke každú hodinu,
šej, haj, šej, haj, každú hodinu.

3. Vizerala, vizerala, videla ho íť,
ach, bože muoj, prebože muoj, čo buďen robiť, šej, haj...

4. Choj, mamička, predto dvere, zhovárať sa s nín,
kín ja izbu aj pitvorík pekne viriadín, šej, haj...

5. Zametala, zametala, smeti viberala,
do ručníčka bieleného za pec vopchala, šej, haj...

6. Ňeboj sa ti, moja milá, veď ti budeš má,
kín kukučka na Tri krále trikrát zakuká, šej, haj...

7. Ach, bože muoj, prebože muoj, čo to za slová,
veď kukučka na Tri krále nikdy ňekuká, šej, haj...

12. Pod okienkom pekňí strom zelení

spieval: J. Kokavec

zapísal: M. Košťál

Pod o - kien - kom pek - ňí strom ze - le - ní, na ňom se - dí vtá - čik pre - ve -

se - lí, po - čuj mi - lá, jak ten vtá - čik spie - va,

po ľú - bos - ti žiaľ ve - li - kí bí - va.

2. Pot okienkon studňa murovaná,
povec milá, čo si taká smutná,
či ti bistrá voda zaškodila
a či si sa do mňa zaľúbila?

3. Pot okienkon na ružovon kričku,
rozvíja sa púčok na ružičku,
čiernooké d'ievča pri ňom stojí,
veŕniec vije, k sobášu sa strojí.

13. Povedzže mi povedz

spieval: J. Kokavec

zapísal: M. Košťál

Voľne
Po-vedz-že mi po-vedz, ti vtáč-ku ja - ra - bí, po-vedz-že mi po-vedz, ti vtáč-ku ja -

ra - bí, koľ-ko si pre-le-tev, koľ-ko si pre-le-tev ej, vrš-kov od O-ra - vy.

2. Ja son ich preľeťev sedendesiat seden,
/:ešte son ňevedev, ešte son ňevedev,
ej, či je noc a či deň.:/

14. Hori, čierne hori

spieval: J. Kokavec
zapísal: M. Košťál

Pomaly

Ho - ri čier - ne, ho - ri, ot - stúp - ťe - že bo - kon, ňech si mi - lú vi - d'ín

as - poň jed - nín o - kon, ňech si mi - lú vi - d'ín as - poň jed - nín o - kon.

2. Ak ňeotstúpiťe bokon, čierne hori,
/láskou mi srdce zmrie, túžba dušu morí./

15. Ach, milí, milí muoj

spieval: J. Kokavec
zapísal: M. Košťál

Voľne

Ach, mi - lí, mi - lí muoj, kde's če - rá ve - čer bou, fra - je - rôč -

ka mo - ja mi - lá, len tu u su - se - dov.

2. V horňon konci bývan, v dolnon frajera mán,
do prostret dedíni, šej, haj, na vodu choďevan.

3. Ňechodín ja preto, žebi vodu pila,
aľe choďín za to, milí, abi ťa videla.

16. Horňon konci bívan

spieval: J. Kokavec

zapisal: M. Košťál

Voľne

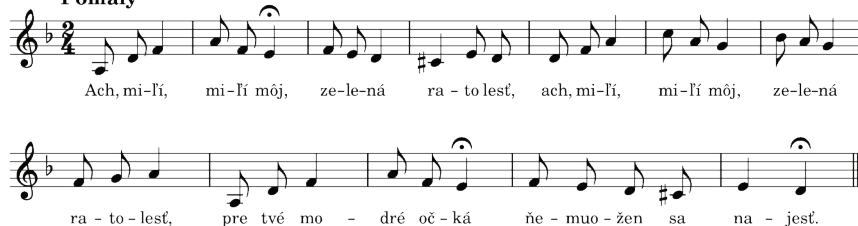
2. Nechoďin ja preto, abi vodu brala,
ale ja chodievam, šej, haj, abi ho videla.

17. Ach, milí, milí môj

spieval: J. Kokavec

zapisal: M. Košťál

Pomaly

2. /:Nemuožen sa najesť ani voďi napiť,:/
príďi ma muoj milí dňes večer potešif.

3. /:Príďi ma, príďi ma aspoň na chvifočku,:/
aspoň na oblúčik položif ružíčku.

4. /:Ružíčku črvnú zo zeleňín púčkon,:/
kerú si otrhol pot šípovín kričkon.

18. Stojí lípka zelená

spievala: A. Blahová

zapísal: M. Košťál

Veselo

Sto - jí líp - ka sto - jí, do po - li ze - le - ná, pod ňou sa Ja - ní - ček
s An - kou na kar - ti hrá, s An - kou na kar - ti hrá.

2. Tak sa oňi hraľi, tak sa rosprávaľi,
ot veľkej ľúbosti oba tan zaspali, oba tan zaspali.

3. Aňička zaspala na dubovon pňičku
a jej milí zaspau na jej bledon ľičku, na jej bledon ľičku.

19. Na Krškanskon sladké víno

spieval: J. Kocman

zapísal: M. Košťál

Na Krš - kan - skon slat - ké vin - ko pre - dá - va - jú, kúp - me si za sú - dok,
kúp - me že si mo - ja mi - lá jed - nu hol - bu. Kúp - me si aj za dva,
mňa bo - lí ža - lú - dok na muoj prav - du.
mňa bo - lí aj mad - ra na muoj prav - du.

20. Tá maličká, tá, tá

spieval. J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Veselo

Tá ma - lič - ká, tá, tá, ko - šieľ - oč - ke lá - ta, čo jej mi - ši

vy - zo - ba - li na pros - tred chr - bá - ta.

21. V tej Štiavnici na roli

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

V tej Štiav - ni - ci na ro - li, vi - dvi ad - va bum A to ta - ká ve - ľi - ká
vi - sí ža - ba za no - hi, vi - dvi ad - va bum.

a - ko jed - na mo - ti - ka, vid - vi ad - va bum, bum, bum, vid - vi ad - va bum.

2. Nekupujte orechi, vidvi adva bum,
z toho sú len posmechi, vidvi adva bum,
aľe si kúp haľenu, máš na chrbte spáľenú,
vidni adva bum, bum, bum, vidvi adva bum.

22. Otrhaná chalupa

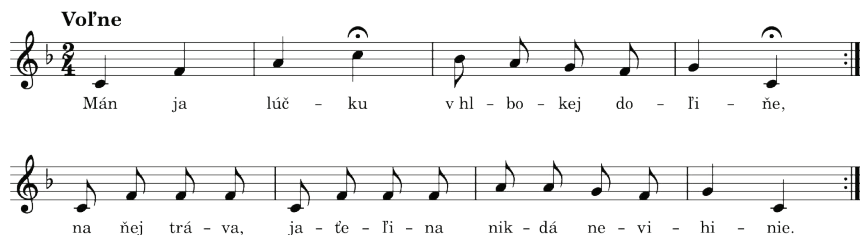
spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

2. A ti, Handzo, nechoc k nán, ňerada ťa viďín,
otrhané šaťi máš, za to sa ja stidín.
3. Ale ti príč v ňedeľu, keď máš peknie šaťi,
abí ľudia vedeľi, že si pán bohatí.
4. Pomáľi ma obímaj, pomáľi ma šišími,
ja za teba ňeujďem, ti si šuhaj pišíni.
5. Čím ma večmejš obímaš, čím ma večmejš dráždiš,
ja za teba ňepuojdem, čo sa šetok zblázniš.

23. Mán ja lúčku v hľbokej doľine

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

2. /:A tá tráva hore koncon stojí,/:
/:len že sa jej, len že sa jej mrcha kosec bojí.:/
3. /:Ňeboj sa jej, mrcha kosec, neboj,/:
/:len že si ťi, len že si ti dobre kosu nástroj.:/

24. Keď son išou od mej miľej

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Voľne

Keď son iš - iel od mej mi - lej, te - ďi pr - ša - lo, Za - bab - rau son si bo - ti,
pa - dou son tan do prie - ko - pi, to ma mr - ze - lo.

ka - bát, čiž - mi, ga - lo - ti, tak son i - šou k mo - jej mi - lej a - ko z ro - bo - ti.

25. Ej, kone mé, kone mé

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Ej, ko - ne mé, ko - ne mé, všet - ki šti - ri žreb - ce, uš ma žiad - no diev - ča,

uš ma žiad - no diev - ča u nás nek - ce.

26. Idě ťažkí furman k nán

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

I - de ťaž - kí fur - man k nán, ťaž - kú fú - ru vez - zie. Vo - lá, kri - čí
Vo - lá, kri - čí na ko - ne, ňe - vie či u - ve - zie.

na ko - ne či - hí, hi - jo, ko - ne mé, či - hí, či - hí,

či - či - či - či, či - hí, ej, ve - ru u ve - zie.

27. Mala son ja rukávce

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Nie veľmi rýchlo

Ma - la son ja ru - káv - ce, ru - káv - ce, da - la son ich ci - gán - ce, ci - gán - ce.

A tí čier - na ci - gán - ka o - ča - ruj mi šu - haj - ka.

2. Ja ti budem čaruvať, čaruvať,
ti mi musíš niečo dať, niečo dať,
štiri groše lebo peť, bude šuhaj ako kvet.

28. To prandovské šíre poľo

spieval: J. Kocman

zapisal: M. Košťál

Čardáš

To pran-dovr-ské ší-re po-ľe to je pek-né po-leč - ko, zas-ia - la son
roz - maj - rín ze - ľe - ní, ej, a ziš - lo mi ži - teč - ko.

2. Čože ma je po žitečku, žitko vetrík vimláti,
keď sa muoj najmilejší, ej, z vojni domov navríti.
3. Keď son išou z vojni domov, počuv som muziku hrať,
videu son tan moju najmilejšú, ej, ňďaleko dverí stáť.
4. Krčmáročka, naľej vína a muzika ďalej hraj,
a ti, milá, poť semnu tancuvať, ej, alebo mi rúčku daj.
5. Ja tancuvať, ja neidem ani rúčku ti ňedán,
stratila son svoj vienok zeľení, ej, u koho ho hľadať mán?
6. Hľadaj, milá,, hľadaj u mňa, len u mňa u samého,
ja ti kúpim na vankúšik, ej, z damaškotu bieleho.
7. Na vankúšik z damaškotu aj šnúročku opásať,
abi si sa, milá, ňenazdala, ej, že son ťa kceu oklamať.

29. Neoženín sa ja v jeseni

spieval: J. Kocman

zapisal: M. Košťál

Neo - že-nín sa ja v je-se-ni, le - bo ja mán ka-bát de-ra-ví, a - ni v zi-me,
keť sú mra - zi, ňe - mán na bun - du pe - ňa - zí, a - ni na jar,
keť je bla - to, ňe - mán sú - cich čiž - iem na to.

2. Ale sa oženín v lete, keď je šetko v najkrajšom kveťe.

Keď sa lúčky zelenajú a bučinki rozvíjajú,
keď sa ovce na salaši a ja puojden k mej Mariši.

3. Vezmen si ja dievča z Šariša, bude mať meno Mariša,

oči bude mať sivé a aj ku mne prívětivé,
líčka biele aj červené a srdiečko ke mne verné.

30. Pod tín Sitnon na tej turňi

spieval: J. Kokavec

zapisal: M. Košťál

Pod tín Sit-non na tej tur-ňi de-veť ho-ďín bach-ter trú-bi, de-sia-tu,
je-de-nás - tu, dva - nás - tu, za - has, mi - lá, tú lam - pu.

2. Už son lampu zahasila aj postieľu odpravila,
vizuj sa, vizleč sa, najec sa, zohrejem ťi kofienka.

31. Žemberovskí muostok

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Pomalší čardáš

Žem - be - rov - skí muos - tok, žem - be - rov - skí muos - tok, žem - be - rov - skí
Trá - va, da - te - ľi - na, trá - va, da - te - ľi - na, trá - va, da - te -

muos - tok ko - ľim - bá se, ko - ľim - bá se.
ľi - na na nej ras - tie, na nej ras - tie.

2. Tráva, ďateľina, tráva, ďateľina,
tráva, ďateľina ňekosená, ňekosená,
už je moja milá, už je moja milá,
už je moja milá odvedená, odvedená.

3. Kto si ju odviedol, kto si ju odviedol,
kto si ju odviedol ňech si ju má, ňech si ju má,
len nech ju predomňou, len nech ju predomňou,
len nech ju predomňou ňeobímá, ňeobímá.

32. Kebi ja mala muža

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Voľne

Ke - bi ja ma - la mu - ža šev - ca ta - ko - vé - ho,

čo bi ve - dev ša - ťi šiť z kve - tu ma - ko - vé - ho.

33. Bátovskí hivatal

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Čardáš

Bá-tov-skí hi-va-tal bá-tov-skí hi-va-tal z drob-né - ho ka - me - ňa,
bá-tov-skí hi-va-tal, bá-tov-skí hi-va-tal z drob-né - ho ka - me - ňa,
ťen hi - va-tal ma - ľu - va-ní, pod' - me doň - ho chlap-ci mla-dí,
tan nás o - do - be-rú, tan nás o - do - be-rú tí vo - jan-skí pá - ni.

2. Ešte zme v Komárne, ešte zme v Komárne, už guľki padajú,
ešte zme v Komárne, ešte zme v Komárne, už guľki padajú,
guľki frčia jak dážď z neba, veď je to žiaľ, manka moja,
keď začneme padať dolu na zem z koňa.

34. Ach, mamička, manko má, idú frajeri

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

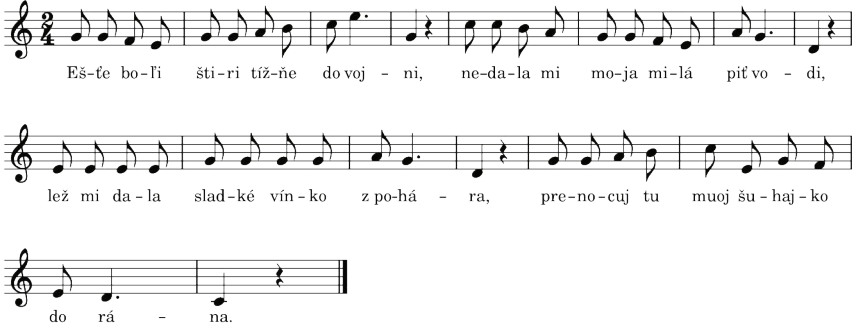
Ach, ma-mič - ka, man-ko má, i - dú fra-je - ri, chl-pa - tí je na pso-vi,
Ďu - ri - ček je na ko-ni a ten švár - ni Ja - ní - ček na pek-non ko - čia - ri.

2. ./:Ach, mamička, manko má, čo in jestí dáme,./
chlpatímu kapuši, Ďuričkovi haluški,
a švárnimu Janičku pečené kuriatko.

35. Ešte boli štiri tížne

spieval: J. Kocman
zapisal: M. Košťál

Čardáš

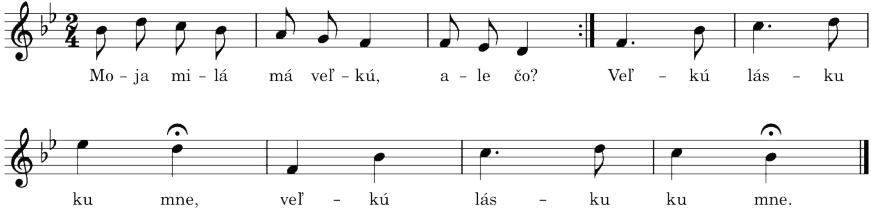
Eš-fe bo-li šti-ri tíž-ňe do voj - ni, ne-da-la mi mo-ja mi-lá piť vo - di,
lež mi da-la slad-ké vín-ko z po-há - ra, pre-no-cuj tu muoj šu - haj - ko
do rá - na.

2. Moja milá zadriemala, ja son spau,
voľakto mi za klobúčik pierko dal,
a to pierko bolo z bielej fíjalki,
škoda mojej starodávnej frajerki.

36. Moja milá má veľkú

spieval: J. Kocman
zapisal: M. Košťál

Voľne

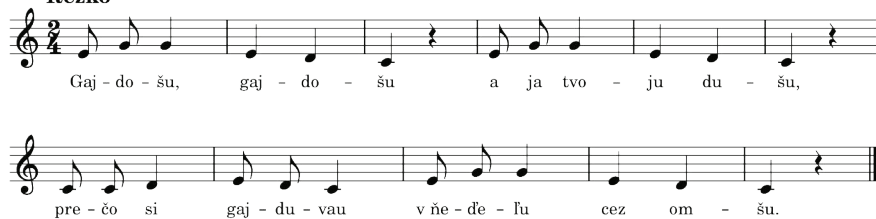
Mo - ja mi - lá má veľ - kú, a - le čo? Veľ - kú lás - ku
ku mne, veľ - kú lás - ku ku mne.

2. Moja milá má čiernu, aľe čo? Čížmu kordovánku.
3. Už jej zasmrdela, aľe čo? V kochu baranina.
4. Už jej šetká viplzla, aľe čo? Nuž, tá zimná bunda.
5. Vitrčila proti mňe, aľe čo? Hoľbu vína z okna.
6. Kázala si opáčitť, aľe čo? Či má šati v truhle.

37. Gajdošu, gajdošu

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Rezko

Gaj - do - šu, gaj - do - šu a ja tvo - ju du - šu,
pre - čo si gaj - du - vau v ňe - de - ľu cez om - šu.

2. Ja son ňegajduvav, gaďi gajduvaľi,
ja son do ňich fúkau, chlapi tancuvaľi.
3. Gajdušce, gajdence, puojďeme k frajerce,
ktorej, chlapi, ktorej, ktorá má lieskovce.
4. Keď lieskovce zjeme, na ňu vikašľeme,
poton si zas inú ďievku namluvíme.

38. Dobre farárovi

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

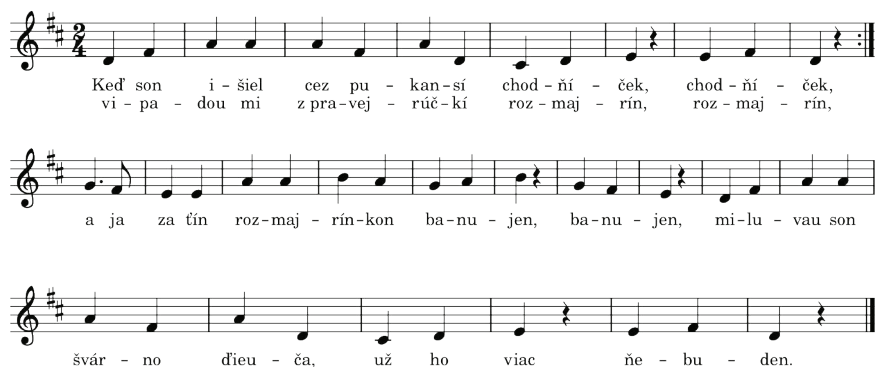
Do-bre fa - rá - ro-vi, do-bre fa - rá - ro-vi, puoj-ďe na ko - ľe - du,
na-pl-ní ko - be - ľu, puoj-ďe na ko - ľe - du, na-pl-ní ko - be - ľu.

2. /:Aľe kantorovi prázdna je kobeľa,/
čo kantor nabračí, kantorka vyláči.

39. Keď son išou cez pukanskí cintorín

spieval: J. Kocman

zapísal: M. Košťál

Keď son i - šiel cez pu - kan - sí chod - ní - ček, chod - ní - ček,
vi - pa - dou mi z pra - vej - rúč - kí roz - maj - rín, roz - maj - rín,

a ja za tín roz - maj - rín - kon ba - nu - jen, ba - nu - jen, mi - lu - vou son

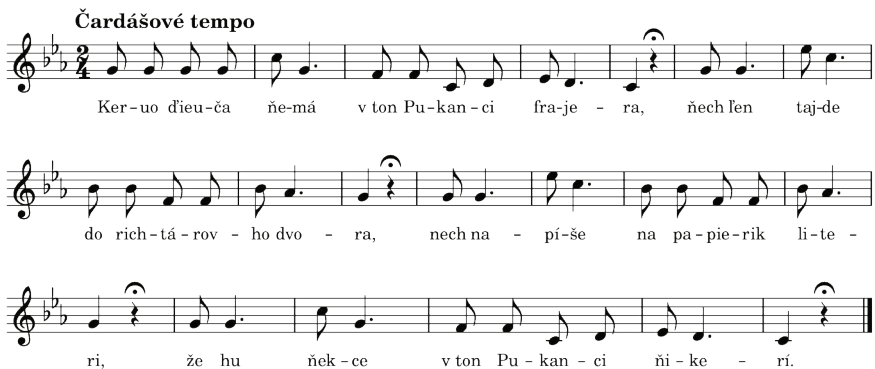
švár - no d'ieu - ča, už ho viac ňe - bu - den.

40. Keruo d'iuča nemá v ton Pukanci frajera

spieval: J. Kocman

zapísal: M. Košťál

Čardášové tempo

Ker - uo d'ieu - ča ňe - má v ton Pu - kan - ci fra - je - ra, ňech ľen taj - de

do rich - tá - rov - ho dvo - ra, nech na - pí - še na pa - pie - rik li - te -

ri, že hu ňek - ce v ton Pu - kan - ci ňi - ke - ri.

2. Kerí chlapec nemá u nás frajerku,
nech ľen zájde do richtárovho dvorku,
nech napíše na papierik literá,
že ho nekce v ton Pukanci ňíkerá.

41. Ľudia vravia, že son ja takí

spieval: J. Kocman

zapísal: M. Košťál

Lu - dia vrav - ia, že son ja ta - ki, že si ja vi - be - rán

me - dzi diev - ča - ti, a ja si vi - be - rien, ak to pán boh dá,

len ta - kuo diev - čat - ko, čo ma ra - do má.

2. Švárne dieuča perečko vije,
z červenej ružičky, z bielej ľalie,
a ja to dieuča znám, aj ono ma zná,
asnaď mi perečko za klobúčik dá.

3. Moja mať mi to povedá,
že ver mňa, šuhajko, za ťeba nedá,
nezabráni mi v ton ani rodina,
ani tá uhorská celá krajina.

4. Či bi si mi veďeu povedať,
prečo ma račej máš ako otca, mať.
A na to, dieučatko, odpovede niet,
lebo ťa račej mám jak celí svet.

42. Biela ruža prekvitala

spievala: A. Firická
zapisal: M. Košťál

2. ./:Len, mamička, len ma tuho,./
./"ñbuden ja vaša dlho.:/

3. ./:Čiaže budeš, céra moja,./
./:Jaňičkova mladá žena.:/

4. ./:Jaňičko je veľkí zbojňík,./
./:pozná v hore každí chodňík.:/

5. ./:Pozná chodňík aj cestičke,./
./:kaďiaľ choďia nevestičke.:/

43. Lietaj, lastovienka

ľúbostná

spievala: E. Szabová
zapisal: M. Košťál

2. Ja vandrujen svetom širokín, ñeznímin,
len kebi aspon to veďeu či sa keďí vráťin.

3. A keď sa ñevráťin do rodnej vesňički,
pošlen ťi ja pozdrav ľubi od tej lastovički.

4. Lietaj, lastovienka, zaleť k mojej miľej,
kebi ja také krídla mau, zaľeteu bi son k ñej.

44. Na ton Sitne ruža kvitne

spievali: E. Szabová, Z. Locnerová

zapísal: M. Košťál

Voľne

Na ton Sit - ne ru - za kvit - ne, ja hu tr - hať ne - bu - den,

2. /:Milovala son ho verne, v srci son ho nosila,:/

/:pokiaľ son ja nežvedela, že je láska falošná.:/

3. /:Ťi falošná falošnica, falošnie ti oči máš,:/

/:čera večer bou son u vás, ňeská ma už nepoznáš.:/

45. Za vodou, za vodou, za vodičkou

spievala: E. Szabová, Z. Locnerová

zapísal: M. Košťál

Voľne

Za vo-dou, za vo-dou, za vo-dič - kou, za vo-dou, za vo-dou, za vo-dič-kou,

2. /:Hrala sa má milá s čiernín orlon,:/

/:ožeň sa, šuhajko, s pánon bohon.:/

3. /:A ja sa oženín aňi nežvieš,:/

/:tí mojín ohláškan ňerokážeš.:/

4. /:Ja buđen miluvať, čo buđen chcieť,:/

/:tí bis' milovala, nebudeš smieť.:/

46. A tá naša zahraduočka

spievala: E. Szabová, Z. Locnerová, J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Voľne

A tá na - ša zá - hra - duo - čka tré - ňin ple - te - ná,
v nej pre - kvi - tá roz - maj - rin - ček, bie - li kvie - tok má.

Šej, haj, ho - ra roz - maj - rin, šak ja o ňon do - bre vin,

ko - ho ňek - cem, nie - mi - lu - jen, to - ho od - po - vin.

2. Miluvau ma jedon šuhaj aj to falošne,
povedau mi v krátkon čase, že ma už ňekce.
A keď ňekce ako kce, nach si spraví, ako kce,
príde žiaľ na jeho srce, banuvať bude.

47. Zau bi son ťa, d'ieuča, aľe načo

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

Mierne

Zau bi son ťa d'ieu-ča, a-ľe na - čo, keď si ľen ma - ľi-čká a ľe-da - čo,

a - ja - ju, tu - há - ju, a - ľe na - čo, keď si ľen ma - ľi-čká a ľe-da - čo.

2. Aňi mi košieľku ňeozváraš, aňi sa ľen so mnou ňezhováraš,
ajaju, tuhaju, ňeozváraš, aňi sa ľen so mnou ňezhováraš.

3. Kážeš mi košieľku ozvárať, šak ňemáš, ľen jednu, žiadne gati,
ajaju, tuhaju, ozvárať, šak ňemáš, ľen jednu, žiadne gati.

48. Zasadiu son, zasadiu son

spieval: J. Kocman

zapísal: M. Košťál

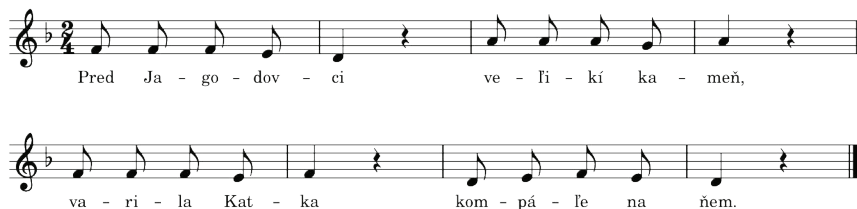

2. Ak sa prímu, ak sa prímu budeš milá šťastlivá,
muožeš vedieť, muožeš vedieť, že si panna pectivá.
3. Už je, milí, už je, milí, už je smutná novina,
už ten stronček javorovi pod oblúčkon vischiňa.
4. Samá si si, samá si si, samá si si, samá si,
švárňích chlapcov, švárňích chlapcov zvečera púšťala si.
5. Šak son ich ja, šak son ich ja nepúšťala na zlú vec,
ľen čo boskal, ľen čo boskal moje líčko a šiel preč.

49. Pred Jagodovci veľikí kameň

spieval: J. Kocman

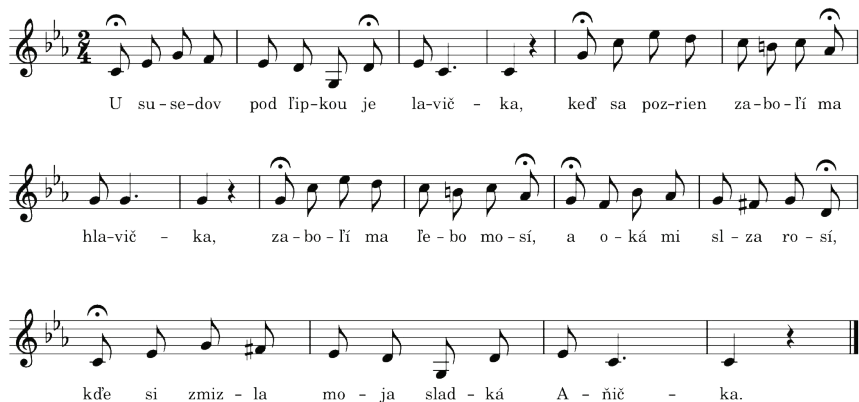
zapísal: M. Košťál

2. Došou k ňej Jano s veľkíma piskí,
jak chvance, tak chvance kompáľe z miski.
3. Katka mu vpraví, Janko pomáľi,
on aj po desať do pisku zvalí.
4. Ťi si pakrflavec, strela ti pisku,
aspon ňezabi tú peknú miskú.
5. Milá Kačička, miska je tvoja,
a ťi, Kačička, dušička moja.

50. U susedov pod Ľipkou

spievala: A. Pacharová
zapísal: M. Košťál

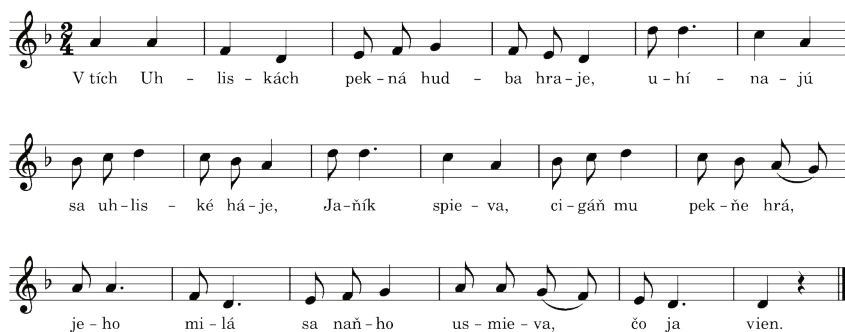

U su-se-dov pod Ľip-kou je la-vič - ka, keď sa poz-rien za-bo-ľi ma
hla-vič - ka, za-bo-ľi ma ľe-bo mo-sí, a o-ká mi sl-za ro-sí,
kde si zmiz - la mo - ja slad - ká A - nič - ka.

2. Pred nedávnou ešte pri nej sedela,
šiel son staďe, ona hláuku skloňila,
bola celá uplakaná, že ju manka sužovala,
že už nesmie milovať viacej mňa.
3. Keď nás mati spolu státi videla,
Aňičku pred seba si zavolala,
a Aňičke veľkon žiaľi prestau státi rozum mladí
a od žiaľu višla von do záhradi.

51. V tých Uhliskách

spievala: A. PachEROVÁ
zapísal: M. KOŠTÁL

V tých Uh - lis - kách pek - ná hud - ba hra - je, u - hí - na - jú
sa uh - lis - ké há - je, Ja - ňík spie - va, ci - gáň mu pek - ňe hrá,
je - ho mi - lá sa naň - ho us - mie - va, čo ja vien.

2. Či Ťa, Anka, čertí maľovali,
kde na Ťeba toľkú krásu vzali,
maľoval ma milý pán boh z ňeba, lebo vedieť,
že mi krási treba, čo ja vien.

52. Stálo d'ieuča u stuďienki

spievala: A. PachEROVÁ
zapísal: M. KOŠTÁL

Stá - lo d'ieu - ča u stu - đien - ki kal - nej, po - ze - ra - lo do cu - dzi - ni diaľ - nej,
jaj bo - že kde je ten čo ma mi - lo - val, čo mi ver - nú lás - ku sľu - bo - val.

2. On odišiel do cudziny diaľnej
a mňa ňechal u stuďienki kalnej,
vravel, že jarní mráz ruže zachváti,
keď sa von z cudziny navráti.

53. V tej uhliskej krčmički

zapísal: M. Košťál

V tej u - hils - kej krč - mič - ki ho - rí oh - ňík v lam - pič - ki,
 jaj, jaj ja - ko to ho - rí, a - snáď je krč - már cho - rí,
 do dob - ré - ho ví - neč - ka vo - d'č - ki nán na - ľia - li.

2. Krčmáročka ľievala a jej céra dávala.
 jaj, jaj, akuo nán dala, azda nás nepoznala,
 do dobrého vínečka vodički nán naľiala.

54. Pásla son ja pávi

spieval: kolektív
 zapísal: M. Košťál

Kde si bo - la, kde si bo - la, A - nu - lien - ka mo - ja,
 A - nu - lien - ka mo - ja, A - nu - lien - ka mo - ja.

2. Nebolo ťa, nebolo ťa /:sedem ruočkov doma.:/

3. Pásla son ja, pásla son ja /:na doľiňe pávi.:/

4. Kďe ňebolo, kďe ňebolo /:sedem ruočkov trávi.:/

5. A na uosmi, a na uosmi /:jaťelinka riasla.:/

6. Tan son si ja, tan son si ja /:pávički napásla.:/

55. V jednej diere ňetopiere

spieval: J. Kocman
zapísal: M. Košťál

V jed - nej die - re ňe - to - pie - re a v dru - hej sú vrab - ce,

mo - ja že - na čiž - mi ňe - má, o - bu - la si kap - ce.

2. Ňepozerať na koľienka, tan je veľa kostí,
ale pozri viššie koľien, prídeš do radosťi.

6

56. Sadla muška na konárik

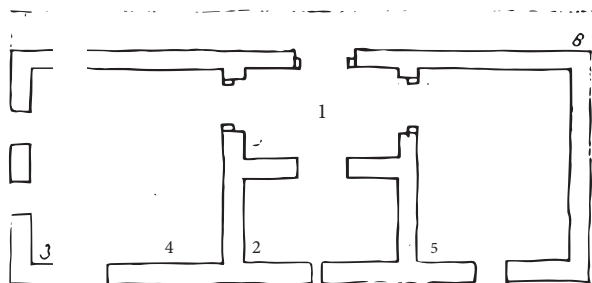
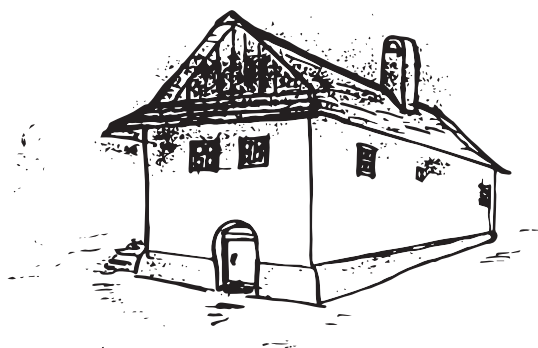
3

spieval: kolektív
zapísal: M. Košťál

Sad - la muš - ka na ko - ná - rik, strias - la z ne - ho kvet, pre - čo si mi,

mo - ja mi - lá, za - via - za - la svet, svet.

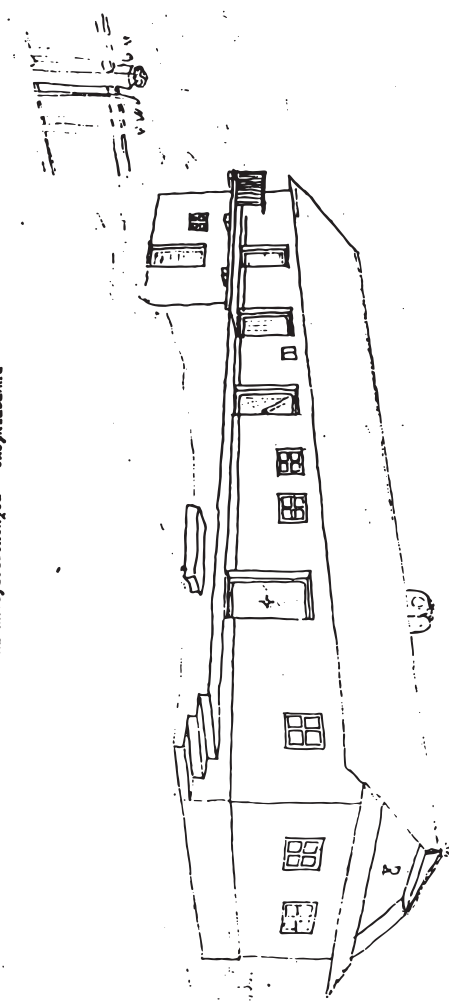
2. ./Ja son ťi ho ňezviazala, zviazal si si sám,./
./jednému son rúčku dala, druhému ňedán.:/

Baný typ ľudového domu:

- 1 – vstup
- 2 – čierna kuchyňa
- 3 – predná izba
- 4 – kachľová pec
- 5 – zadná izba
- 6 – podstena

REMESELNÍCKO - POĽNOHOSPODÁRSKY TYP DOMU

Remeselnícko-poľnohospodársky typ domu

V PUKANCI HRNCE NEPUKALI

Zborníček k profilovému programu obce Pukanec

Autor:	Peter Klinko
Odborná spolupráca:	PhDr. Jarmila Paličková PhDr. Kliment Ondrejka
1. vydanie:	32. Západoslovenské folklórne slávnosti
Rok 1. vydania:	1991

2. vydanie (elektronická publikácia) pri príležitosti festivalu MYJAVA 2022
vydalo Centrum tradičnej kultúry v Myjave v roku 2022

Pripravila a obálku navrhla:	Katarína Mičicová
Fotografie:	archív Petra Klinka str. 7 hore archív Dariny Palkovičovej
Miesto 2. vydania:	Myjava

CENTRUM TRADIČNEJ
KULTÚRY V MYJAVE

